



EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 10.6.2011  
KOM(2011) 328 lopullinen

**KOMISSION KERTOMUS**

**Kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus 2010**

{SEK(2011) 690 lopullinen}

# **KOMISSION KERTOMUS**

## **Kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus 2010**

## Johdanto

1. Kilpailupolitiikkaa koskevan kertomuksen 40. vuosipäivän kunniaksi tässä painoksessa luodaan aluksi katsaus kilpailupolitiikan ja kilpailusääntöjen soveltamisen valvonnan merkittävimpiin kehityssuuntauksiin 40 viime vuoden aikana. Niihin perussopimuksen määräyksiin, joissa vahvistetaan komission toimivalta ja vastuualueet kilpailupolitiikan alalla, ei ole tehty olennaisia muutoksia 40 viime vuoden aikana, vaikka taloudellinen ja poliittinen ympäristö ovat muuttuneet perinpohjaisesti. Kilpailupolitiikan sääntöjä ja menettelyitä on jouduttu jatkuvasti mukauttamaan, jotta niillä myötävaikutettaisiin EU:n päätavoitteisiin – kuluttajia hyödyttävien sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja kilpailukykyisen sosiaalisen markkinatalouden kehittämiseen. Tarkastelemalla aiempaa kehitystä voidaan arvioida niitä keskeisiä haasteita, joihin kilpailupolitiikalla on jouduttu ja joudutaan vielä jatkossa vastaamaan.
2. Tämän kertomuksen ensimmäisessä jaksossa tarkastellaan kilpailupolitiikan välineiden, toisin sanoen valtiontukea, kilpailunrajoituksia ja yrityskeskittymien valvontaa koskevien sääntöjen kehittämistä ja soveltamista. Lisäksi ensimmäisessä jaksossa selostetaan finanssi- ja talouskriisin vuoksi annettujen tilapäisten valtiontukisääntöjen käyttöä. Toisessa jaksossa käsitellään kilpailupolitiikan välineiden käyttöä tietyillä aloilla. Kolmannessa jaksossa keskitytään tarkastelemaan yhteistyötä, jota harjoitetaan Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa ja kansallisten tuomioistuinten kanssa, ja neljännessä jaksossa luodaan katsaus kansainväliseen toimintaan. Viidennessä jaksossa tarkastellaan kuluttaja-asioihin liittyvää toimintaa ja vuoropuhelua sidosryhmien kanssa. Viimeisessä kuudennessa jaksossa kuvaillaan lyhyesti toimielinten välistä yhteistyötä. Toisin kuin viime vuoden kertomuksessa, tämänvuotisessa kertomuksessa ei ole erikoislukua erityisen tärkeäksi katsotusta kilpailupolitiikkaan liittyvästä aiheesta.
3. Tässä kertomuksessa esitetään tiivistelmä komission toiminnasta kilpailupolitiikan alalla vuonna 2010. Lisätietoja on saatavilla komission yksiköiden yksityiskohtaisessa valmisteluasiakirjassa ja kilpailun pääosaston verkkosivustolla<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup> [http://ec.europa.eu/competition/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/competition/index_en.html).

## KILPAILUPOLITIikkaa koskevan kertomuksen 40. JUHLAVUOSI

### KILPAILUPOLITIikka – EUROOPAN UNIONIN KESKEINEN VOIMAVARA

#### EU:n kilpailupolitiikan jatkuvuus ja kehitys

4. Komissio on raportoinut 40 vuoden ajan EU:n kilpailupolitiikan täytäntöönpanosta ja muokkaamisesta. Juhlavuoden kunniaksi tässä kertomuksessa jätetään hetkeksi syrjään päivänpolttavat aiheet ja luodaan katsaus kilpailupolitiikan kehitykseen.
5. Ensimmäinen kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus julkaistiin vuonna 1971 Euroopan parlamentin pyynnöstä. Hieman myöhemmin Euroopan talousyhteisö joutui ankaraan talouskriisiin öljyn hintojen noustua rajusti vuonna 1973, ja tämä aiheutti inflaatiopaineita. Ensimmäisissä kertomuksissa selostetaan, kuinka komissio käytti kilpailupolitiikkaa osana laajempia toimintalinjoja talouskriisin selättämiseksi. Kilpailupolitiikkaa on siis käytetty ennenkin osana koordinoituja poliittisia toimia mittaviin taloudellisiin haasteisiin vastaamiseksi.
6. Vaikka EU:n kilpailupolitiikan toimintaympäristössä on tapahtunut rajuja muutoksia muun muassa nopean teknologisen kehityksen, EU:n laajentumisen ja globaalistumisen myötä, vuoden 1957 perussopimuksen alkuperäisiin määräyksiin, joilla kielletään tietynlaiset kilpailua rajoittavat sopimukset ja määräävien asemien väärinkäyttö, ja valtiontukimääräyksiin ei ole tehty suurempia muutoksia ajan mittaan. Tämä on osoitus siitä, että ne mukautuvat erilaisiin olosuhteisiin.
7. Komission erityiset täytäntöönpanovaltuudet ja -velvoitteet määritetään yksityiskohtaisemmin neuvoston asetuksissa, joille on myös ollut ominaista huomattava jatkuvuus ja joustavuus. Neuvoston asetusta vuodelta 1962, jossa säädetään komission täytäntöönpanovaltuuksista kilpailunrajoitusten alalla, muutettiin vasta vuonna 2004. Yrityskeskittymien valvonnasta vuonna 1989 annettua asetusta on muutettu vain kerran. Vuonna 1999 annettiin valtiontukialan yksityiskohtaisia menettelysääntöjä koskeva asetus.
8. Koska komissiolla on kilpailupolitiikan alalla Lissabonin sopimuksessa vahvistettu yksinomainen toimivalta, sillä on valtuudet antaa yksityiskohtaisempia sääntöjä siitä, kuinka se aikoo soveltaa tärkeimpiä työkalujaan, kilpailunrajoituksia, yrityskeskittymiä ja valtiontukea koskevia perussopimuksen määräyksiä. Kilpailusääntöjen laatimista ja soveltamista koskeva harkintavalta on vahvistettu useaan otteeseen Luxemburgissa sijaitsevien EU:n tuomioistuinten tuomioissa. EU:n tuomioistuinten oikeuskäytännöllä on ollut suuri merkitys kilpailupolitiikan johdonmukaisuuden ja tehokkuuden varmistamisessa.

1966  
*Asiat "Consten" ja "Grundig"*

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin vahvistaa periaatteen, jonka mukaan yhteismarkkinoilla harjoitettavan viennin kieltävät sopimukset rajoittavat kilpailua.

1971  
*GEMA-päätös*

EY:n perustamissopimuksen 82 artiklaa (nyk. SEUT-sopimuksen 102 artikla) sovelletaan ensimmäistä kertaa päätöksessä, jonka kohteena oleva määräävän aseman väärinkäyttöön syyllistynyt saksalainen tekijänoikeuksien yhteisvalvontajärjestö oli evännyt muiden jäsenvaltioiden kansalaisten pääsyn markkinoilleen.

1971  
*Asia "Deutsche Grammophon"*

Tuomioistuin kieltää teollis- ja tekijänoikeuksien haltijaa käyttämästä kyseisiä oikeuksia estääkseen omien tuotteidensa tuonnin. Tuomiolla luodaan perusta oikeuksien sammumisen periaatteelle ja vahvistetaan rinnakkaiskaupan merkitys.

9. Tämän harkintavallan ansiosta komission on ollut myös helpompi muokata sääntelykehystä ja pitää se ajan tasalla EU:n muuttuvien haasteiden kanssa. EU:n kilpailupolitiikalla on kuitenkin koko ajan ollut kaksi selkeää johtoaajatusta: myötävaikuttaminen sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja ylläpitoon sekä kuluttajien hyvinvoinnin edistäminen. Kilpailupolitiikka on samalla tukenut perussopimuksissa vahvistettuja unionin päätavoitteita – kilpailukykyisiä markkinoita, taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä kestävästä kehitystä.

#### *Myötävaikuttaminen sisämarkkinoiden toteuttamiseen*

10. Euroopan talousyhteisön päätavoite perustamisensa jälkeisillä ensimmäisillä vuosikymmenillä oli valtioiden asettamien esteiden asteittainen poistaminen jäsenvaltioiden väliltä. ETY:n perustamissopimuksen kilpailusäännöt – erityisesti kilpailunrajoituksia koskevat säännöt – tukivat tätä kaupan esteiden asteittaista purkamisprosessia. Ensimmäisen kilpailupolitiikkaa koskevan kertomuksen mukaan ”yhteisön politiikalla on ensisijaisesti pyrittävä estämään se, että valtioiden asettamat – jo poistettut – rajoitukset ja esteet korvataan samankaltaisilla luonteeltaan yksityisillä toimenpiteillä”<sup>2</sup>. Tämä johti kilpailusääntöjen soveltamisen tiukkaan valvontaan, jotta yrityksiä estettäisiin pirstomasta keinotekoisesti sisämarkkinoita markkinoiden jakamisen ja eristämisen, hintasyrjinnän tai rinnakkaiskaupan esteiden kaltaisten käytäntöjen avulla. Ensimmäiset kilpailunrajoituksia koskevat oikeustapaukset, joissa oli kyse yksityisten yritysten sopimista rinnakkaistuonnin esteistä, ovat 1960-luvulta. Erityisen suuri merkitys oli päätöksellä, joka tehtiin vuonna 1964 Grundig-Constenin sopimusta<sup>3</sup> koskeneissa asioissa. Kyseinen sopimus johti markkinoiden jakamiseen ja huomattaviin eroihin samojen tuotteiden hinnoissa Ranskan ja Saksan välillä. Kilpailusääntöjen soveltamista valvottiin laajasti koko 1970-luvun ajan ja sen jälkeenkin markkinoita jakavien kartellien<sup>4</sup> kaltaisten kilpailunvastaisten käytäntöjen poistamiseksi.

#### **1973** **Komissio vastaan Saksa**

Tuomioistuin vahvistaa, että komissiolla on oikeus vaatia ilmoittamatta jätetty sääntöjenvastainen tuki maksettavaksi takaisin.

#### **1976** **Asia ”Suiker Unie” (sokerikartelli)**

Tuomioistuin tuomitsee useita sokerintuottajia, jotka olivat osallistuneet yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin kahden alankomaalaisen tuottajan aseman suojaamiseksi kotimaan markkinoilla, todeten, ettei tuomio edellyttä tosiasiallisesta suunnitelmasta.

#### **1980** **Philip Morris**

Yhtiö kyseenalaistaa valtiontukien valvonnan koko oikeusperustan komission evätyä siltä investointituen. Tuomioistuin vahvistaa komission yleisen toimivallan, harkintavallan ja monet komission suosimista analyysimalleista.

<sup>2</sup> Vuoden 1971 kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus, s. 13.

<sup>3</sup> Asiat C-56/64 ja C-58/64, *Grundig-Consten*, Kok. 1966, s. 299.

<sup>4</sup> Esim. sokerikartelli – ks. *Suiker Unie ym. v. komissio*, tuomio 16.12.1975.

11. Yrityskeskittymien valvonnan aloittamista vuonna 1989 voidaan pitää yhtenä 40 viime vuoden tärkeimmistä saavutuksista. Se on osa sisämarkkinoilla tapahtunutta laadullista kehitystä jaksolla, joka alkoi vuonna 1987 Euroopan yhtenäisasiakirjan voimaantulosta ja päättyi 31. joulukuuta 1992 sisämarkkinoiden viralliseen perustamiseen. Kilpailupolitiikassa otettiin huomioon uudet markkinarealiteetit, eli se, että eurooppalaisilla yrityksillä oli vastedes paremmat mahdollisuudet sulautua ja hankkia omaisuuseriä valtioiden rajojen yli. Tarvittiin muutosta, ja komission jo vuonna 1973 aloittama kampanja huipentui vuonna 1989 sulautuma-asetukseen, jolla perustettiin nk. yhden luukun järjestelmä Euroopan laajuisten sulautumien ja yrityskauppojen tarkastelua varten<sup>5</sup>.

#### *Enemmän painoarvoa kuluttajien hyvinvoinnille*

12. Kahden viime vuosikymmenen aikana komission kilpailunrajoituksia ja yrityskeskittymiä koskevassa politiikassa ja kilpailusääntöjen soveltamisen valvonnassa on alettu painottaa yhä enemmän kuluttajien hyvinvointia, muun muassa ottamalla käyttöön yhä hienojakoisempi talousanalyysi. Tämä kehitys sai alkunsa sulautuma-asetusta koskeneista komission valmistelutöistä, joilla poistettiin riskit siitä, että yrityskeskittymillä luotaisiin tai vahvistettaisiin määrääviä asemia ja aiheutettaisiin sitä kautta vahinkoa kuluttajille.
13. Lisäksi 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa komissio alkoi suunnata kilpailupolitiikkaansa yhä enemmän kohti vaikutuskeskeistä lähestymistapaa antamalla muun muassa ensimmäiset kilpailijoiden välisiä sopimuksia (horisontaalisia sopimuksia) ja jakeluketjun eri tasoilla tehtäviä sopimuksia (vertikaalisia sopimuksia) koskevat säännöstyöt. Näiden uusien kilpailusääntöjen myötä komissio pystyi keskittymään sopimusten myönteisten ja kielteisten kilpailuvaikutusten arvioinnissa sopimuksiin, joiden osapuolina olevilla yrityksillä on markkinavoimaa ja jotka saattavat sen vuoksi aiheuttaa haittaa kuluttajille.
14. Tämä mahdollisti myös sen, että komissio pystyi keskittämään rajalliset voimavaransa paremmin haitallisimpiin sopimuksiin yritysten välillä. Näitä ovat esimerkiksi kartellit, joilla ei ole lainkaan myönteisiä kilpailuvaikutuksia ja jotka ovat sen vuoksi käytännöllisesti katsoen aina kiellettyjä. Kuten muissa kilpailusääntöjen rikkomistapauksissa, komissio voi määrätä yrityksille sakkoja ehkäistäkseen tällaista toimintaa. Vakavimpien kartellien torjunta katsotaan nykyään yhdeksi kilpailupolitiikan peruspilareista, toisin kuin aiemmin, jolloin komission oli edettävä askel askeleelta, koska kartelleja koskevat kansalliset lait ja niiden soveltamisen valvonta puuttuivat lähes kokonaan. Kuten eräässä asiakirjassa todetaan, ”*tavoitteena oli [silloisen kilpailukomissaarin mukaan] käynnistää tiettyjä yhteisön kannalta erityisen vahingollisia suuria kartelleja koskevat tutkimukset*”<sup>6</sup>. Kyseisessä asiakirjassa mainitaan jälleen kerran kartellien torjunnan yhteys sisämarkkinoiden asteittaiseen toteuttamiseen.

---

<sup>5</sup> Yrityskeskittymien valvonnasta 21 päivänä joulukuuta 1989 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 4064/89 (EYVL L 257, 21.9.1990, s. 13).

<sup>6</sup> *The European Commission – History and Memories*, s. 306.

Tuomioistuin kumoo komission päätöksen sen analyysiin liittyvien puutteiden vuoksi ja vahvistaa siten taloudellista analyysia koskevat vaatimukset, jotka komission on täytettävä tehdessään valtiontukipäätöksiä.

Komissio alkaa antaa 1980-luvulla yhä enemmän kilpailuoikeudellisten normien vahvistamista koskevaa lainsäädäntöä epävirallisista ja yleisistä tiedonannoista aina sitoviin ryhmäpoikkeuksiin.

Komissio hyväksyy Ranskan myöntämän valtiontuen tietyin ehdoin pitkien neuvottelujen päätteeksi. Tapaus on osoitus komission pyrkimyksestä kohdistaa teollisuuden valtiontukiin tehokkaampaa valvontaa.

15. Vuosi 2002 oli merkkipaalu kilpailupolitiikassa, sillä yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi tuolloin suhteellisen lyhyessä ajassa kolme komission tekemää kielteistä yrityskeskittymäpäätöstä taloudellisen analyysin riittämättömyyden ja arviointivirheiden vuoksi. Tämä osoittautui kuitenkin hyödylliseksi pitkällä aikavälillä, koska komissio päätti parantaa pikaisesti valmiuksiaan tehdä pitemmälle kehitettyjä taloudellisia analyyseja. Komissio muun muassa perusti jo vuonna 2003 taloustieteen erityisasiantuntijoiden ryhmän, jonka johdossa oli pääekonomisti.
16. Talouspainotteisempaa suuntausta kehitettiin edelleen seuraavien vuosien aikana, erityisesti nk. aineellisoikeudellisen testin<sup>7</sup> käyttöönoton myötä. Kyseisen testin tarkoituksena on selvittää, estääkö toimenpide todennäköisesti olennaisesti tehokasta kilpailua. Testissä otetaan huomioon kaikki staattiset ja dynaamiset tehokkuusvaikutukset. Uuden testin ansiosta komission ei enää tarvitse rajoittaa arviointia vain kysymykseen siitä, asettaisiko toimenpide yrityksen määräävään asemaan, vaan se pystyy lisäksi arvioimaan myös muita tilanteita, joissa on kyse yksipuolisesta kilpailunvastaisesta markkinavoiman käytöstä. Komissio antoi samana vuonna horisontaalisia sulautumia koskevat suuntaviivat, joissa annetaan selkeät ohjeet tällaisten yksipuolisten vaikutusten analysointia varten<sup>8</sup>.
17. Kuluttajien hyvinvoinnin maksimointiin tähtäävä taloudellinen lähestymistapa otettiin osaksi kilpailusääntöjen soveltamisen valvontaa ohjeilla, jotka koskevat komission ensisijaisia täytäntöönpanotavoitteita yritysten määräävän aseman väärinkäyttöön perustuvaa markkinoiden sulkemista koskevissa tapauksissa<sup>9</sup>. Kyseisten ohjeiden mukaan määräävässä asemassa olevat yritykset voivat kilpailla omilla ansioillaan eikä komissio yleensä puutu menettelytapoihin, joiden seurauksena tehottomat tai vähemmän tehokkaat kilpailijat joutuvat poistumaan markkinoilta, edellyttäen, että markkinoilta poistuminen johtuu omiin ansioihin – kuten tuotteiden ja palveluiden laatuun – perustuvasta kilpailusta.
18. Suuremman painoarvon antaminen kuluttajien hyvinvoinnille – sen varmistamiselle, että markkinat toimivat kuluttajien kannalta parhaalla mahdollisella tavalla hintojen, tuotoksen, innovoinnin sekä tuotteiden ja palveluiden laadun ja monipuolisuuden osalta – ei tarkoita sitä, että sisämarkkinat olisivat menettäneet merkityksensä. Tilanne on pikemminkin päinvastainen, sillä kilpailupolitiikan ja sisämarkkinoiden välinen yhdysside on vahvistettu oikeudellisesti Lissabonin sopimuksella. Kuten kriisi on lisäksi osoittanut, sisämarkkinoiden eheyttä ei saa koskaan pitää

<sup>7</sup> Testi otettiin käyttöön yrityskeskittymien valvonnasta 20 päivänä tammikuuta 2004 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, 29.1.2004, s. 1–22).

<sup>8</sup> Esimerkiksi asiat *Korsnas / Assidoman Cartonboard* tai *T-Mobile Austria / Tele.ring*.

<sup>9</sup> Komission tiedonanto – Ohjeita komission ensisijaisista täytäntöönpanotavoitteista sovellettaessa EY:n perustamissopimuksen 82 artiklaa yritysten määräävän aseman väärinkäyttöön perustuvaan markkinoiden sulkemiseen (EUVL C 45, 24.2.2009, s. 7–20).

itsestäänselvyytenä. Komissiolla on oltava valmiudet käyttää kaikkia sen käytettävissä olevia välineitä aina, kun Euroopan unionin keskeisen voimavaran muodostava kilpailupolitiikka on uhattuna. EU:n kilpailupolitiikka ja erityisesti valtiontukisäännöt ovat osoittautuneet olennaisen tärkeiksi sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamisen kannalta, sillä niillä voidaan muun muassa turvata tasapuoliset toimintaedellytykset finanssialalla ja teollisilla markkinoilla.

| 1989<br>Sulautuma-asetus                                                                                                                                        | 1991<br>De Havilland -päätös                                                                                                                    | 1995-1998<br>Credit Lyonnais                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Sulautuma-asetuksessa säädetään, että yhteisönlajuiset keskittymät kuuluvat yhteisön toimivaltaan eivätkä enää kansallisten kilpailuviranomaisten toimivaltaan. | Komissio kieltää ensimmäistä kertaa yrityskesittymän. Kyse on kanadalaisen yrityksen ja ranskalais-italialaisen yhteenliittymän sulautumisesta. | Komissio hyväksyy suuren valtiontukimäärän vain sillä ehdolla, että Ranskan hallitus sitoutuu yksityistämään Crédit Lyonnais'n avoimessa, läpinäkyvässä ja syrjimättömässä menettelyssä. |

### Valtiontukien valvonnan kehitys vaatimattomasta alusta sen nykyiseen asemaan sisämarkkinoiden kulmakivenä

19. Valtiontukien valvonnasta on tullut sisämarkkinoiden peruspilari. Sen avulla voidaan varmistaa, että yritykset pystyvät kilpailemaan tasapuolisin edellytyksin sijaintipaikastaan riippumatta, ja estää jäsenvaltioiden keskinäinen valtiontukikilpailu, joka vahingoittaa sekä valtioiden omaa että Euroopan yleistä etua. Valtiontuilla käytävä kilpailu aiheuttaa niukkojen resurssien tuhlaavaa käyttöä ja heikentää lisäksi EU:n yhteenkuuluvuutta.
20. EU:n valtiontukijärjestelmä on historiallisesti ainutlaatuinen kokeilu<sup>10</sup>, joka oli kehitettävä vähitellen tyhjistä. Komissio kohtasi ensimmäisissä valtiontutkimuksissaan ”*sekalaisen joukon kansallisia järjestelmiä, jotka olivat usein pitkäaikaisia, monimutkaisia ja jatkuvasti muuttuvia*”<sup>11</sup>. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti vasta vuonna 1973, että komissio voi vaatia jäsenvaltioita määräämään sääntöjenvastaisesti myönnetyn ja perussopimuksen vastaisen valtiontuen maksettavaksi takaisin<sup>12</sup>. Vei vielä toiset kymmenen vuotta ennen kuin komissio päätti panna tämän periaatteen täytäntöön politiikassaan. On kuvaavaa, että vuoden 1989 kilpailupolitiikkaa koskevassa kertomuksessa katsottiin tarpeelliseksi ottaa esille se ilmeinen tosiseikka, että ”*vaikka valtiontuki olisi sallittu tai hyväksytty aiemmin, sen soveltuvuus yhteismarkkinoille on tutkittava uudelleen*”<sup>13</sup>.
21. Myös valtiontukien valvontaan osoitetun henkilöstön lukumäärä pysyi suhteellisenä pienenä 1990-loppuun saakka. Komissio teki kuitenkin urauurtavia päätöksiä, jotka osoittivat, että komissio pyrki määrätietoisesti puuttumaan runsaita tukia saaneiden tehostomien julkisten yritysten toimintaan aluksi suurilla teollisuussektoreilla ja sittemmin myös palvelusektoreilla. Komissio ja jäsenvaltiot tekivät esimerkiksi

<sup>10</sup> Valtiontuen käsitteen peruseriaatteet vahvistettiin jo vuonna 1961 asiassa 30-59, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. Haute Autorité de la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier*, Kok. 1961, s. 3.

<sup>11</sup> *The European Commission, 1958–1972 – History and Memories*, s. 312.

<sup>12</sup> Asia C-70/72, komissio v. Saksa, Kok. 1973, s. 813.

<sup>13</sup> Vuoden 1989 kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus, s. 14.

tärkeät sopimukset, joilla lopetettiin julkisille yrityksille perinteisesti myönnettyjen rajoittamattomien takauksien antaminen<sup>14</sup>.

| 1996<br><i>Sakkoja koskeva tiedonanto</i>                                                                                                                                                                                                                                                  | 1999<br><i>Valtiontukea koskeva menettelyasetus</i>                                                                                                                                                                                                                                                   | 2001<br><i>Asia "GE/Honeywell"</i>                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Yritykset, jotka antavat tietoja kartellista ennen kuin komissio on aloittanut asian tutkinnan, voidaan vapauttaa kokonaan tai osittain sakoista. Kokemus on osoittanut, että tämä käytäntö on lisännyt huomattavasti paljastuneiden kartellien ja niihin liittyvien rangaistusten määrää. | Neuvoston asetuksella kodifioidaan komission käytäntö ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Asetuksessa vahvistetaan ensimmäistä kertaa selkeät ja läpinäkyvät menettelysäännöt, joilla selvennetään menettelyjä, joita komission ja jäsenvaltioiden on noudatettava valtiontukimenettelyissä. | Yhdysvallat hyväksyy sulautuman mutta komissio kieltää sen EU:n markkinoihin kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Asia on yksi harvoista ristiriitatilanteista EU:n ja Yhdysvaltojen kilpailuviranomaisten välillä. Toinen esimerkki on komission vuonna 1997 tekemä päätös asiassa "Boeing / McDonnell Douglas". |

### *Ohjausjärjestelmä: kilpailupolitiikan ulottaminen koko EU:hun ja myös sen rajojen ulkopuolelle*

22. Kilpailukulttuuri kehittyi sisämarkkinoiden vakiintuessa ja komission ja yhä kasvavassa määrin kansallisten kilpailuviranomaisten kehittäessä kilpailupolitiikkaansa. Sen vuoksi oli tullut korkea aika tehdä perusteellisia muutoksia EU:n kilpailupolitiikan ohjaukseen. Tätä prosessia kutsuttiin EU:n kilpailusääntöjen nykyaikaistamisprosessiksi<sup>15</sup>. Kilpailusääntöjen nykyaikaistamisprosessi ja EU:n laajentuminen ajoittuivat itse asiassa samalle päivälle: 1. toukokuuta 2004.
23. Komissio antoi samaan aikaan jäsenvaltioille ohjeistusta siitä, kuinka se arvioi tukea, joka myönnetään Euroopan yhteisen edun mukaisesti poliittisiin erityistavoitteisiin, joita ovat esimerkiksi T&K-toiminta, aluekehitys, ympäristö tai vaikeuksissa olevien yritysten rakenneuudistus. Vuoteen 2005 mennessä valtiontukien valvonta oli noussut EU:n kilpailupolitiikan eturintamaan, mistä on osoituksena valtiontukien toimintasuunnitelman asema toisena EU:n kilpailupolitiikan keskeisistä painopisteistä kartellivalvonnan ohella. Valtiontukien valvonnan painoarvon lisääminen on muun muassa edistänyt kehitystä kohti ”*tuen määrän vähentämistä ja parempaa kohdentamista*”. Tästä ovat osoituksena jäsenvaltioiden myöntämän tuen suhteellisen määrän väheneminen (1,2 prosentista 0,62 prosenttiin suhteessa EU:n BKT:hen vuosien 1992 ja 2009 välisenä aikana, lukuun ottamatta kriisitoimenpiteitä) ja yhteisen edun mukaisesti tavoitteisiin suunnatun tuen osuuden kasvu (50 prosentista 84 prosenttiin 1990-luvun puolivälin ja vuoden 2009 välisenä aikana)<sup>16</sup>. Valtiontuen toimintasuunnitelmassa puollettiin myös nk. tasapainotestiin perustuvaa taloudellisempaa lähestymistapaa, jossa arvioidaan tuesta mahdollisesti aiheutuvia kielteisiä ja myönteisiä vaikutuksia. Testiä käytetään pääasiassa kilpailua tyypillisesti eniten vääristävien tukimuotojen perusteelliseen arviointiin.
24. Kilpailusääntöjen nykyaikaistamiseen liittyvien uudistusten myötä kansalliset kilpailuviranomaiset ja tuomioistuimet valtuutettiin ja velvoitettiin soveltamaan EU:n

<sup>14</sup> Erityisesti heinäkuussa 1993 tehty Andreatta / Van Miert -sopimus, joka koski tiettyjä julkisia yrityksiä Italiassa (ks. IP/93/734, 8.9.1993), ja heinäkuussa 2001 tehty Monti / Koch-Weser -sopimus, joka koski Saksan julkisoikeudellisten luottolaitosten valtiontakausjärjestelmää (ks. IP/01/1007, 17.7.2001).

<sup>15</sup> Perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16 päivänä joulukuuta 2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003 (EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1–25).

<sup>16</sup> Valtiontukien tulostaulu – Syksyn 2010 päivitys (KOM(2010) 701).

kilpailusääntöjä suoraan ja täysimääräisesti tapauksiin, jotka vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Kansalliset kilpailuviranomaiset asetettiin siten komission kanssa yhdenvertaiseen asemaan kilpailusääntöjen täytäntöönpanijoina Euroopan kilpailuviranomaisten verkostossa. Lisäksi uudistuksissa korostettiin tuomioistuinten asemaa siviilikanteisiin perustuvassa kilpailusääntöjen soveltamisen valvonnassa, kuten oli tehty jo asiassa *Courage* vastaan *Crehan* annetussa tuomiossa<sup>17</sup>, jossa painotettiin sitä, että yleisen valvontajärjestelmän yhteyteen oli luotava tehokas järjestelmä kilpailuoikeuden rikkomista koskevia vahingonkorvauskanteita varten<sup>18</sup>. Järjestelmään tehty muutos perustui siihen, että jäsenvaltioiden kilpailukulttuurin katsottiin edistyneen lähes 50 vuotta jatkuneen kilpailupolitiikan harjoittamisen jälkeen riittävän kehittyneelle tasolle, jotta kilpailusääntöjen soveltamisen valvonnan mittavaa hajauttamista voitiin pitää perusteltuna. Tulossa ollut EU:n historian mittavin laajentumiskierros lisäsi entisestään uudistusprosessin kiireellisyyttä.

| 2001                                                                                                                                             | 2001-2003<br><i>Kuulemismenettelystä vastaavan<br/>neuvonantajan toimivaltaa tarkistetaan ja<br/>pääekonomistin virka perustetaan</i>            | 2002-2003<br><i>Asiat "Airtours", "Schneider Electric" ja<br/>"Tetra Laval"</i>                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Courage vastaan Crehan</i>                                                                                                                    |                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                            |
| Tuomioistuin toteaa tuomiossaan, että jokaisen, joka on kärsinyt vahinkoa EY:n kilpailusääntöjen rikkomisen vuoksi, on voitava vaatia korvausta. | Kyseisillä päätöksillä pyritään parantamaan komission kilpailumenettelyiden ja niiden päätteeksi tehtävien päätösten objektiivisuutta ja laatua. | Tuomioistuin kumoo kolme yrityskeskittymän kieltävää päätöstä ja edellyttää komission esittävän päätöksissään virheettömiin ja vakuuttaviin todisteisiin pohjautuvat riittävät perustelut. |

25. Nykyaikaistaminen on edistänyt merkittävästi tasapuolisempien toimintaedellytysten luomista valtioiden rajojen yli toimiville yrityksille, jotka voivat vastedes suunnitella liiketoimintastrategiansa 27 sääntökokonaisuuden sijaan yksien yhteisten sääntöjen perusteella<sup>19</sup>. Euroopan kilpailuviranomaisten verkosto on tiivistänyt kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission välistä yhteistyötä, mikä puolestaan on lisännyt EU:n kilpailusääntöjen soveltamisen valvonnan johdonmukaisuutta. Lisäksi sopimuksia koskevan ilmoitusvelvollisuuden poistaminen on antanut sekä komissiolle että kansallisille kilpailuviranomaisille mahdollisuuden keskittää valvontatoimintansa eurooppalaisten kuluttajien kannalta haitallisimpiin rikkomuksiin. Komissio on pyrkinyt lähentämään myös EU:n tason ja kansallista yrityskeskittymien valvontaa toisiinsa kilpailusääntöjen nykyaikaistamisesta saamiensa kokemusten perusteella.
26. Yhdenmukaisessa kilpailukehyksessä toteutettavan jäsenvaltioiden talouksien jatkuvan yhdentymisprosessin lisäksi komissio on käynyt neuvotteluja yhteisten kilpailuperiaatteiden kansainvälisestä soveltamisesta. Yhä globaalimmaksi muuttuvassa taloudessa tasapuolisempien toimintaedellytysten varmistamisesta kansainvälisissä yhteyksissä on tullut yksi kilpailupolitiikan päätavoitteista. Komissio onkin pyrkinyt aina 1990-luvulta ”kannustamaan yhteisön tärkeimpiä kauppakumppaneita soveltamaan samankaltaisia toimintatapoja tekemällä kahdenvälisiä sopimuksia tai käymällä monenvälisiä neuvotteluja”<sup>20</sup>. Tämän vuoksi

<sup>17</sup> Asia C-453/99, *Courage v. Crehan*, Kok. 2001, s. I-6297.

<sup>18</sup> Yhteisön kilpailuoikeuden rikkomisesta johtuvia vahingonkorvauskanteita koskeva valkoinen kirja (KOM(2008) 165 lopullinen).

<sup>19</sup> Kertomus asetuksen (EY) N:o 1/2003 toiminnasta (KOM(2009) 206 lopullinen).

<sup>20</sup> Vuoden 1992 kilpailupolitiikkaa koskeva kertomus, s. 15.

komissio on ottanut käyttöön kaksijakoisen strategian. Se on kehittänyt ja vahvistanut suoria kahdenvälisiä suhteita tärkeimpiin kauppakumppaneihin ja panostanut huomattavasti monenvälisiin elimiin, kuten OECD:hen tai kansainväliseen kilpailuviranomaisverkkoon.

27. Ensimmäinen yhteistyösopimus Yhdysvaltojen kanssa allekirjoitettiin jo vuonna 1991. Sillä luotiin perusta erittäin menestyksekkäälle yhteistyölle komission ja Yhdysvaltojen kilpailuviranomaisten välillä. Kanadan (1999), Japanin (2003) ja Etelä-Korean (2009) kanssa tehdyt samankaltaiset sopimukset ovat osoittautuneet olennaisiksi kansainvälisten kilpailuasioden käsittelyn kannalta. Tätä kahdenvälistä yhteistyötä on täydennetty erityisesti OECD:ssä ja kansainvälisessä kilpailuviranomaisverkossa tehtävällä monenvälisellä yhteistyöllä. Komissio kuuluu kansainvälisen kilpailuviranomaisverkon perustajajäseniin. Verkosto toimii tärkeänä parhaiden käytäntöjen levittämisen, lähentymiskehityksen edistämisen ja yhteistyön helpottamisen foorumina.

| 2003                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 2004                                                                                                                                                                                                             | 2004                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Asia "Altmark"                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2003<br>("nyky aikaistamisasetus")                                                                                                                                                   | Asia "Microsoft"                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Tuomioistuin tarkentaa, että julkisen palvelun velvoitteet jäävät valtiontukien valvonnan ulkopuolelle vain siinä tapauksessa, että julkisen palvelun tarjoamisen tehtäväkseen saanut yritys toimii tehokkaasti. Tämä periaate lujittaa komission valvontavaltuuksia julkisen palvelun velvoitteiden alalla. | Mahdollisesti kilpailuvastaisiksi todettavia sopimuksia koskeva ilmoitusjärjestelmä korvataan itsearviointijärjestelmällä. Käyttöön otetaan uusi kansallisten kilpailuviranomaisten ja komission yhteistyökehys. | Microsoft käytti väärin markkinavoimaansa rajoittamalla tahallisesti Windowsia käyttävien mikrotietokoneiden ja muiden kuin Microsoftin työryhmäpalvelinten välistä yhteentoimivuutta ja sitomalla Windows Media Playerinsa (WMP) markkinajohtajan asemassa olleeseen Windows-käyttöjärjestelmäänsä. Komissio määrää yritykselle lisäsakkoja yhteistyöstä kieltäytymisen vuoksi ja osoittaa siten, että se valvoo tiukasti päätöstensä noudattamista. |

28. Kansainvälisen ulottuvuuden merkitys tunnustetaan yhä laajemmin, viimeksi entisen komissaarin Mario Montin laatimassa uutta yhteismarkkinastrategiaa koskevassa raportissa<sup>21</sup>. Raportissa luetellaan monia keskeisiä haasteita, jotka liittyvät suoraan EU:n kilpailupolitiikan sisämarkkinaulottuvuuteen, kuten kilpailusääntöjen yhtenäisempi täytäntöönpano eri jäsenvaltioissa sekä komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten toiminnan tiiviimpi koordinointi erityisesti yrityskeskittymien arvioinnissa tai sakkojen määräämisessä. Lisäksi raportissa korostetaan kilpailupolitiikan periaatteiden lähentämistä kansainvälisellä tasolla, erityisesti suhteessa EU:n nopeimmin kasvaviin kauppakumppaneihin. Komissio onkin tiivistänyt viime aikoina kahdenvälistä yhteistyötä suurten talousmahtien, kuten Kiinan, Intian ja Brasilian, kilpailuvirastojen kanssa. Tehokkaan kilpailupolitiikan ja -kulttuurin kehittäminen on mittava haaste, johon vastaaminen vie aikaa, kuten EU:n oma kokemus osoittaa. Kilpailuvirastoista ja kilpailulainsäädännöstä on kuitenkin tullut osa talouden ohjausjärjestelmän ydintä. Esimerkiksi kansainväliseen kilpailuviranomaisverkkoon kuuluvien kilpailuvirastojen lukumäärä on kasvanut räjähdysmäisesti viime vuosikymmenten aikana (verkkoon kuuluu tällä hetkellä yli 100 kilpailuvirastoa).

<sup>21</sup> Professori Mario Montin raportti Euroopan komission puheenjohtajalle, "A new Strategy for the Single Market", 9.5.2010.

## *Kilpailupolitiikka Eurooppa 2020 -strategian mukaisena kilpailukyvyyn tukivälineenä*

29. Ensimmäisten vuotuisten kilpailukertomusten tarkastelun perusteella on ilmeistä, että kilpailu vaikuttaa nykyisin muiden poliittisten tavoitteiden saavuttamiseen ja tukee sitä paljon monipuolisemmin kuin aiemmin, jolloin kilpailua käytettiin usein ainoastaan kriisinratkaisuvälineenä. EU:n selviytyttyä hiljattaisesta kriisistä sen edessä on nyt tiukka globaali kilpailu. Tämän vuoksi yksi kilpailupolitiikan tärkeimmistä haasteista tulevana vuosina tulee olemaan mahdollisimman tehokkaan tuen antaminen Eurooppa 2020 -strategiassa asetettujen älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun tavoitteiden saavuttamiselle.
30. Kilpailupolitiikalla on hyvät valmiudet edistää mainittuja tavoitteita, koska se parantaa olennaisesti markkinoiden toimivuutta voimavarojen tehokkaan jakamisen sekä tuottavuuden parantamisen ja innovoinnin lisäämisen kautta. Kilpailupolitiikka tukee EU:n talouden kilpailukykyä, joka on nykyisin entistä tärkeämpi tekijä talouden ja rahoitusalan vakauden säilyttämiseksi. Kilpailupolitiikka ja kilpailua lisäävät uudistukset onkin nivottava erottamattomaksi osaksi talouden ohjausjärjestelmää.
31. Kilpailusäännöissä otetaan huomioon myös tarve tarjota jäsenvaltioille mahdollisuus myötävaikuttaa taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta koskeviin unionin tavoitteisiin. Aluetuen suuntaviivat helpottavat unionin alueellisen yhteenkuuluvuuden toteutumista tukemalla köyhempien alueiden kehitystä. Valtiontukisäännöissä sallitaan myös koulutustuen sekä epäedullisessa asemassa olevien ja alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistymistä edistävän tuen myöntäminen.

### **2009 Asia "Intel"**

Intel vahingoitti miljoonien eurooppalaisten kuluttajien etuja pyrkimällä tarkoituksellisesti pitämään kilpailijat mikroosimarkkinoiden ulkopuolella usein vuosien ajan. Tämä rajoitti kuluttajien valinnanvaraa ja korotti keinotekoisesti hintoja (päättökseen on haettu muutosta).

### **2008-2010 Tilapäiset valtiontukitoimenpiteet**

Komissio muuttaa finanssialan ja reaali talouden valtiontukea koskevia sääntöjä tilapäisesti mahdollistaakseen täydentävän valtiontuen myöntämisen rahoituslaitoksille ja lieventääkseen kriisin vaikutuksia reaali talouteen. Tämä on hyvä osoitus kilpailusääntöjen joustavuudesta ja niiden asemasta jäsenvaltioiden toimien koordinoinnin ja sisämarkkinoiden ylläpidon turvaajina.

32. Muita tärkeitä aloja, joilla kilpailupolitiikkaa on kehitetty siten, että siinä otetaan vastedes huomioon unionin pitkän aikavälin haasteet, ovat ympäristönsuojelu ja kestävän talouskasvun edistäminen. Komissio on valvonut kilpailusääntöjen soveltamista energia-alalla parantaakseen sisämarkkinoiden likviditeettiä ja toimitusvarmuutta sekä antanut ympäristönsuojeluun myönnettävää valtiontukea koskevat suuntaviivat helpottaakseen markkinoiden toimintapuutteiden poistamista ympäristönsuojelun alalla. Tarkoituksena on ollut varmistaa, että kilpailupolitiikka tukee siirtymistä kestävämpään talouteen.

## *Päätelmä: EU:n kilpailupolitiikka on joustavaa ja mukautumiskykyistä*

33. Euroopan unionissa on meneillään nopeita, mullistavia muutoksia. Sellaiset haasteet kuten selviytyminen kriisistä, globaali kilpailu ja kestävä kehitys ovat ennustettavissa melko suurella varmuudella. EU tulee kuitenkin epäilemättä kohtaamaan myös muita haasteita, joita on vielä tässä vaiheessa mahdoton ennustaa. On kuitenkin ilmeistä, että kilpailupolitiikka on kautta aikojen pystynyt mukautumaan ympärillään

tapahtuneisiin huomattaviin muutoksiin perussopimuksen tarjoaman vakaan kehyksen puitteissa. Joustavuutensa ja mukautuvaisuutensa ansiosta EU:n kilpailupolitiikka tulee olemaan myös jatkossa yksi Euroopan unionin keskeisistä voimavaroista.

## **1. VÄLINEET**

### **1.1. Talouskriisin vuoksi käyttöön otetun tilapäisen valtiontukikehyksen jatkotoimet**

#### *1.1.1. Kriisituki finanssisektorille*

34. Komissio on antanut syksyllä 2008 puhjenneen maailmanlaajuisen finanssikriisin alusta alkaen yksityiskohtaista ohjeistusta kriteereistä, joita se käyttää arvioidessaan rahoituslaitosten hyväksi kriisin vuoksi toteutettujen tilapäisten tukitoimenpiteiden (esim. valtiontakausten<sup>22</sup>, pääomapohjan vahvistamistoimenpiteiden<sup>23</sup> ja ongelmallisten omaisuuserien hoitotoimenpiteiden<sup>24</sup>) soveltuvuutta sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla. Lisäksi komissio on antanut ohjeita vaikeuksissa olevien pankkien hyväksi toteutettavista rakenneuudistustoimenpiteistä<sup>25</sup>. Komissio varmisti valtiontukisääntöjen soveltamisen avulla yhtäältä, että kilpailunvääristymät sisämarkkinoilla pysyivät mahdollisimman vähäisinä huolimatta merkittävistä valtiontukimääristä, ja toisaalta, että tuensaajapankeissa toteutettiin tarvittaessa rakenneuudistuksia.
35. Komissio teki 1. lokakuuta 2008 ja 1. lokakuuta 2010 välisenä aikana yli 200 päätöstä rahoitusalan valtiontukitoimenpiteistä jäsenvaltioiden talouksissa olevan vakavan häiriön poistamiseksi. Yli 40 tukiohjelmaa hyväksyttiin tai niitä muutettiin tai pidennettiin, ja yksittäisissä päätöksissä käsiteltiin yli 40 rahoituslaitoksen tilannetta. Jäsenvaltioiden rahoitusosalalle myöntämän tuen nimellinen määrä vuonna 2009 oli 1 107 miljardia euroa (9,3 prosenttia suhteessa EU:n BKT:hen), kun vuonna 2008 vastaava luku oli 1 236 miljardia euroa<sup>26</sup>.
36. Valtiontakauksien saatavuus osoittautui koko kriisin ajan tehokkaaksi tavaksi parantaa pankkien mahdollisuuksia saada rahoitusta ja palauttaa markkinoiden luottamus. Pääomapohjan vahvistamiseen perustuvien järjestelmien käyttö oli vähäistä vuonna 2010. Vuonna 2010 toteutettiin kuitenkin joitakin tapauskohtaisia toimenpiteitä. Valtion pääomasijoitusten käyttö väheni kuitenkin vuonna 2010 verrattuna vuoteen 2009. Lisäksi pankeille, joiden omaisuutta valtio hankki

---

<sup>22</sup> Tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta maailmanlaajuisen finanssikriisin seurauksena rahoituslaitosten suhteen toteutettuihin toimenpiteisiin (EUVL C 270, 25.10.2008, s. 8).

<sup>23</sup> Tiedonanto rahoituslaitosten pääomapohjan vahvistamisesta tämänhetkisessä finanssikriisissä: tuen rajaaminen välttämättömään vähimmäismäärään ja suojatoimet kilpailun kohtuuttoman vääristymisen estämiseksi (EUVL C 10, 15.1.2009, s. 2).

<sup>24</sup> Tiedonanto arvoltaan alentuneiden omaisuuserien käsittelystä yhteisön pankkisektorilla (EUVL C 72, 26.3.2009, s. 1).

<sup>25</sup> Tiedonanto elinkelpoisuuden palauttamisesta ja rahoitusosalalla tämänhetkisessä kriisissä toteutettujen rakenneuudistustoimenpiteiden arvioinnista valtiontukisääntöjen perusteella (EUVL C 195, 19.8.2009, s. 9).

<sup>26</sup> Valtiontukien tulostaulu – Syksyn 2010 päivitys (KOM(2010) 701).

omistukseensa tai joiden pääomapohjaa vahvistettiin vuonna 2009 tai vuonna 2010, asetettiin rakenneuudistusvelvoitteita.

37. Rakenneuudistuksen toteuttaminen useissa eurooppalaisissa pankeissa oli yksi tärkeimmistä haasteista vuonna 2010. Rakenneuudistukset perustuivat kolmeen pääperiaatteeseen: i) pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen ilman valtiontukea toteuttamiskelpoisen rakenneuudistussuunnitelman perusteella, ii) vastuun jakaminen pankin / sen osakkaiden ja valtion kesken sekä iii) kilpailunvääristymien rajoittaminen yleensä rakenteellisten (omaisuuserien luovutukset) ja toimintaa säätelevien toimenpiteiden (yritystostokiellot tai aggressiivista kaupallista toimintaa koskevat rajoitukset) avulla. Vuonna 2010 komissio hyväksyi 14 pankin rakenneuudistuksen tai asettamisen selvitystilaan. Tärkeimmät asiat koskivat Aegon-, Dexia-, Ethias-, Parex- ja Sparkasse Köln/Bonn -pankkeja<sup>27</sup>. Komissio hyväksyi kaikki asiat ja sisällytti niihin sitovia toimintaa koskevia ja rakenteellisia toimenpiteitä. Komissio teki kielteisen päätöksen Banco Privado Português -pankin tapauksessa, ja kyseinen pankki on tällä hetkellä selvitystilamenettelyssä<sup>28</sup>.
38. Näiden toimenpiteiden ansiosta syksyllä 2008 ilmennyt pankkien vakava rahoitusvaje saatiin poistettua suhteellisen nopeasti. Vuoden 2010 alkupuoliskolla puhjennut valtioiden velkakriisi oli kuitenkin selkeä osoitus siitä, että vaikka tilanne oli kohentunut hieman verrattuna vuoden 2008 loppuun, finanssimarkkinoiden stressitaso edellytti kohdennetun kriisituen myöntämisen jatkamista vuoden 2010 jälkeen. Komissio jatkoi 1. joulukuuta 2010 rahoitusalan kriisitoimenpiteitä koskevien sääntöjen voimassaoloa vuoden 2011 loppuun<sup>29</sup>. Koska oli kuitenkin näyttöä siitä, että pankeilla oli tuolloin vähemmän ongelmia pääoman hankinnassa markkinoilta, komissio otti 1. tammikuuta 2011 alkaen käyttöön vaatimuksen, jonka mukaan jokaisen pääomapohjan vahvistamisesta tai arvoltaan alentuneiden omaisuuserien käsittelytoimenpiteestä hyötynneen pankin oli toimitettava rakenneuudistussuunnitelma riippumatta siitä, katsotaanko pankki perustaltaan vakaaksi vai ongelmalliseksi.

#### 1.1.2. *Reaalitalouden tilapäisten puitteiden täytäntöönpano*

39. Komissio antoi vuonna 2008 tilapäiset puitteet<sup>30</sup>, joilla pyrittiin helpottamaan yritysten mahdollisuuksia saada rahoitusta kriisin aikana. Komissio hyväksyi puitteiden käyttöönoton ja 1. lokakuuta 2010 välisenä aikana 73 tukiohjelmaa ja neljä tapauskohtaista tukitoimenpidettä. Vuonna 2009 hyväksytyn tuen kokonaismäärä oli 82,5 miljardia euroa (0,7 prosenttia suhteessa EU:n BKT:hen).
40. Pääasiassa käytetyt toimenpiteet olivat sisämarkkinoille soveltuva rajallinen tukimäärä, tuetut takaukset ja korkotuetut lainat. Julkisen vientiluottovakuutuksen

---

<sup>27</sup> Asia N372/2009 – Aegonin elinkelpoisuuden palauttamista koskeva suunnitelma, asia C9/2009 – Dexian rakenneuudistus, asia N256/2009 – Ethiasin rakenneuudistus, asia C26/2009 – Parexin rakenneuudistustuki ja asia C32/29 – Sparkasse Köln/Bonnin rakenneuudistus.

<sup>28</sup> Asia C33/2009 – BPP:n rakenneuudistus.

<sup>29</sup> Tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta finanssikriisin yhteydessä pankkien hyväksi toteutettaviin tukitoimenpiteisiin 1 päivästä tammikuuta 2011 (EUVL C 329, 7.12.2010, s. 7).

<sup>30</sup> Tilapäiset yhteisön puitteet valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkessä finanssi- ja talouskriisissä (konsolidoitu toisinto) (EUVL C 83, 7.4.2009, s. 1).

poikkeukselliseen hyväksymiseen unionissa sovellettavia ehtoja höllennettiin, mikä tuki omalta osaltaan kaupankäyntiä. Myös riskipääomaan tehtyihin mukautuksiin suhtauduttiin myönteisesti, sillä niitä pidettiin tärkeänä signaalina yksityisille sijoittajille. Viisi jäsenvaltiota myönsi korkotuettuja lainoja vihreiden tuotteiden tuotantoon<sup>31</sup>.

41. Elpymisen epävakauden vuoksi komission mielestä oli ennen aikaista antaa tilapäisten puitteiden voimassaolon päättyä kaikilta osin vuoden 2010 lopulla. Voimassaolon asteittainen päätyminen katsottiin nykyiseen markkinatilanteeseen parhaiten soveltuvaksi ratkaisuksi. Komissio hyväksyi 1. joulukuuta 2010 tilapäisten puitteiden voimassaolon pidentämisen vuoden 2011 loppuun<sup>32</sup>. Painopisteiksi otettiin pk-yritykset ja rajallinen määrä toimenpiteitä. Toimenpiteet, jotka koskivat jäljellä olleita markkinoiden toimintapuutteita, erityisesti pk-yritysten rahoituksensaantiin liittyviä ongelmia, pidettiin voimassa tiukennetuin ehdoin osoituksena asteittaisesta siirtymisestä tavanomaiseen valtiotukijärjestelmään.

#### 1.1.3. Kilpailupolitiikan vaikutus Kreikan ja Irlannin talouden sopeutusohjelmiin

42. Kreikan julkisen talouden tila heikkeni vuonna 2010. Tukeakseen Kreikan hallituksen aloittamia talouden elvyttämispyrkimyksiä komissio, Euroopan keskuspankki ja Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF) sopivat 2. toukokuuta 2010 kolmivuotisesta talouden sopeutusohjelmasta<sup>33</sup>, jota euroalueen jäsenvaltiot rahoittivat yhteensä 80 miljardin euron suuruisilla kahdenvälisillä lainoilla ja IMF noin 30 miljardin euron valmiusluottojärjestelyllä. Kreikan viranomaiset hyväksyivät julkisen talouden monivuotisen vakauttamisohjelman ja rakenteellisia uudistuksia Kreikan talouden saamiseksi kestäväälle uralle, luottamuksen palauttamiseksi valtionvelkamarkkinoihin ja euroalueen vakauden ylläpitämiseksi. Lujittaakseen Kreikan rahoitusjärjestelmää komissio hyväksyi valtion lisätakauksien myöntämisen<sup>34</sup>, Kreikkaan perustettiin riippumaton rahoitusvakausrahoitus<sup>35</sup>, joka antaa pääomatukea pankeille, ja Kreikka toimitti EU:n valtiontukisääntöjen mukaiset rakenneuudistussuunnitelmat, jotka se oli laatinut kuudelle niistä pankeista, joiden pääomapohjaa oli vahvistettu. Lisäksi talouden sopeutusohjelman rakenteellisiin uudistuksiin sisältyi kilpailua koskeva jakso. Kreikka teki komission kanssa yhteistyötä säätämällä uuden investointilain, uudistamalla Kreikan kilpailuviranomaisen toimintaa ja avaamalla rajoitettuja ammatteja.
43. Irlannin tilanne kiristyi merkittävästi sekä pankkien että valtion velan osalta vuoden viimeisen neljänneksen aikana. Ankaran talouskriisin ja suhteettoman suuren ja raskaasti tappiollisen pankkialan yhteisvaikutuksesta Irlannin valtionvelkaan kohdistui huomattavaa painetta. Komissio, Euroopan keskuspankki (EKP), IMF ja Irlannin viranomaiset sopivat 28. marraskuuta 2010 talousohjelmasta<sup>36</sup>. Ohjelman

<sup>31</sup> Ranska, Saksa, Italia, Espanja ja Yhdistynyt kuningaskunta.

<sup>32</sup> Tilapäiset unionin puitteet valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkessä finanssi- ja talouskriisissä (EUVL C 6, 11.1.2011, s. 5).

<sup>33</sup> Kreikan talouden sopeutusohjelma, *European Economy, Occasional Papers 61*, toukokuu 2010.

<sup>34</sup> Asia N260/2010, *Kreikan pankkitukijärjestelmän voimassaolon jatkaminen kolmannen kerran* (EUVL C 238, 3.9.2010, s. 3).

<sup>35</sup> Asia N328/2010, *Kreikan luottolaitosten pääomapohjan vahvistaminen rahoitusvakausrahoituksen varoin* (EUVL C 316, 20.11.2010, s. 7).

<sup>36</sup> MEMO/10/624.

mukaan Irlannille myönnetään 85 miljardin euron laina, josta 35 miljardia euroa käytetään pankkien elinkelpoisuuden palauttamiseen. Ohjelman puitteissa kaksi irlantilaista pankkia (Anglo Irish Bank ja INBS) asetetaan likvidaatiomenettelyyn ja eräitä muita pankkeja pääomitetaan ja niissä toteutetaan rakenneuudistus EU:n valtiontukisääntöjen mukaisesti. Tuote- ja energiamarkkinoilla sekä muilla verkkotoimialoilla käytävää kilpailua pyritään vauhdittamaan kilpailuun liittyvillä rakenneuudistustoimenpiteillä. Tässä yhteydessä tehdään muutoksia lainsäädäntöön kaupan ja kilpailun esteiden poistamiseksi suojatuilta aloilta, toteutetaan toimenpiteitä, joilla puututaan siihen, että tietyt alat on nykyisin jätetty kansallisen kilpailuoikeuden soveltamisalan ulkopuolelle, ja parannetaan kilpailunvastaiseen toimintaan kohdistettavaa pelotevaikutusta.

## **1.2. Kilpailusääntöjen soveltamisen valvonta**

### *1.2.1. Sääntöjen muokkaaminen: ryhmäpoikkeusasetusten uudelleentarkastelu*

#### ***Vertikaalisia sopimuksia koskeva ryhmäpoikkeusasetus***

44. Komissio hyväksyi 20. huhtikuuta 2010 tarkistetun ryhmäpoikkeusasetuksen<sup>37</sup> ja vertikaalisia sopimuksia (ts. tuotanto- ja jakeluketjun eri tasoilla toimivien toimittajien ja ostajien välisiä sopimuksia tuotteiden ja palveluiden toimittamisesta ja jakelusta) koskevat suuntaviivat<sup>38</sup>.
45. Tarkistettujen sääntöjen peruseräteenä on edelleen se, että yritykset, joilla on rajoitetusti markkinavoimaa, voivat vapaasti päättää, kuinka niiden tuotteiden jakelu hoidetaan, edellyttäen, että niiden sopimuksissa ei sovita hinnoista ja että sopimukset eivät sisällä muitakaan vakavimmiksi katsottavia rajoituksia. Sääntöjä tarkistettiin kuitenkin siten, että niissä otetaan huomioon sekä ostajien että myyjien potentiaalinen markkinavoima. Ryhmäpoikkeuksen soveltaminen edellyttää vastedes, että kaikkien sopimuspuolten markkinaosuus on alle 30 prosenttia.
46. Asetuksessa ja sitä täydentävissä suuntaviivoissa otetaan huomioon myös internetin nopea kehitys verkkomyyntikanavana ja rajojen yli käytävän kaupan välineenä. Internet lisää kuluttajien valinnanvaraa ja hintakilpailua. Uudet säännöt ovat selkeämmät ja paremmin ennakoitavat, mikä kannustaa jakelijoita kehittämään verkkokauppaan liittyvää toimintaa palvelukseksi asiakkaita koko EU:ssa. Tämä mahdollistaa digitaalisten sisämarkkinoiden täysipainoisen toteutuksen.

#### ***Horisontaalisia yhteistyösopimuksia koskevat ryhmäpoikkeusasetukset***

47. Komissio antoi 14. joulukuuta 2010 uudet säännöt ja suuntaviivat horisontaalisten yhteistyösopimusten arviointia varten. Kyseiset sopimukset ovat toimitusketjun samalla tasolla toimivien yritysten välisiä sopimuksia, jotka koskevat esimerkiksi tutkimuksen ja kehityksen, tuotannon, hankintojen, myynninedistämisen, standardoinnin ja tiedonvaihdon aloilla tehtävää yhteistyötä. Uusi järjestelmä koostuu kahdesta ryhmäpoikkeusasetuksesta, joista toinen koskee tutkimus- ja

<sup>37</sup> Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin 20 päivänä huhtikuuta 2010 annettu komission asetusta (EU) N:o 330/2010 (EUVL L 102, 23.4.2010, s. 1–7).

<sup>38</sup> Komission tiedonanto – Suuntaviivat vertikaalisista rajoituksista (EUVL C 130, 19.5.2010, s. 1–46).

kehityssopimuksia ja toinen erikoistumis- ja yhteistuotantosopimuksia<sup>39</sup>, sekä niitä täydentävistä horisontaalisista suuntaviivoista<sup>40</sup>.

48. Uusien sääntöjen lähtökohtana oli komission lähestymistapa, jonka mukaan yrityksille annetaan mahdollisimman paljon vapautta tehdä yhteistyötä, samalla kun kilpailua suojellaan yhteistyömuodoilta, jotka rikkovat SEUT-sopimuksen 101 artiklaa esimerkiksi aiheuttamalla vahinkoa kuluttajille. Komission kanta kilpailijoiden väliseen yhteistyöhön ei ole juurikaan muuttunut vuonna 2000 annettujen aiempien sääntöjen jälkeen. Horisontaalista yhteistyötä koskevista sopimuksista annetut uudet säännöt ovat kuitenkin huomattavasti aiempaa yksityiskohtaisemmat, käyttäjäystävällisemmät ja selkeämmät. Uudistuksen kaksi pääpiirrettä ovat tiedonvaihtoa koskeva uusi luku ja standardointisopimuksia koskevaan lukuun tehdyt mittavat muutokset. Standardointisopimuksia koskevassa luvussa täsmennetään ne keskeiset edellytykset, jotka on täytettävä sen varmistamiseksi, että standardointimenettelyt ovat kilpailukykyiset. Lisäksi sen avulla pyritään edistämään Euroopan standardijärjestelmän tehostamiseen tähtäävää tavoitetta Eurooppa 2020 -strategian lippulaiva-aloitteen ”Globalisaation aikakauden yhdenmukainen teollisuuspolitiikka”<sup>41</sup> mukaisesti.

### ***Alakohtaiset ryhmäpoikkeusasetukset***

49. Vakuutusalaan koskeva uusi ryhmäpoikkeusasetus<sup>42</sup> hyväksyttiin 24. maaliskuuta 2010. Komissio antoi 27. toukokuuta 2010 ajoneuvojen valmistajien ja niiden valtuutettujen jälleenmyyjien, korjaamoiden ja varaosien jakelijoiden välisiä sopimuksia koskevat uudet kilpailusäännöt<sup>43</sup>. Uusilla säännöillä automarkkinoilla noudatettava kilpailupolitiikka yhtenäistetään pitkälti muihin aloihin sovellettavan yleisen järjestelmän kanssa.

#### ***1.2.2. Siviilikanteisiin perustuva EU:n kilpailusääntöjen soveltamisen valvonta***

50. Siviilikanteisiin perustuva EU:n kilpailusääntöjen soveltamisen valvonta on tärkeä tuki komission ja kansallisten kilpailuviranomaisten harjoittamalle vahvalle julkisoikeudellisiin kanteisiin perustuvalla soveltamisen valvonnalla. Vuonna 2008 antamassaan yhteisön kilpailuoikeuden rikkomisesta johtuvia vahingonkorvauskanteita koskevassa valkoisessa kirjassa<sup>44</sup> komissio ehdotti

<sup>39</sup> Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tutkimus- ja kehityssopimusten tiettyihin ryhmiin 14 päivänä joulukuuta 2010 annettu komission asetus (EU) N:o 1217/2010 (EUVL L 335, 18.12.2010, s. 36) ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta erikoistumissopimusten tiettyihin ryhmiin 14 päivänä joulukuuta 2010 annettu komission asetus (EU) N:o 1218/2010 (EUVL L 335, 18.12.2010, s. 43).

<sup>40</sup> Suuntaviivat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan soveltamisesta horisontaalista yhteistyötä koskeviin sopimuksiin (EUVL C 11, 14.1.2011, s. 1).

<sup>41</sup> Globalisaation aikakauden yhdenmukainen teollisuuspolitiikka – Kilpailukyky ja kestävyys keskeiselle sijalle (KOM(2010) 614).

<sup>42</sup> Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin vakuutusosalalla 24 päivänä maaliskuuta 2010 annettu komission asetus (EU) N:o 267/2010 (EUVL L 83, 30.3.2010, s. 1).

<sup>43</sup> Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin moottoriajoneuvoalalla 27 päivänä toukokuuta 2010 annettu komission asetus (EU) N:o 461/2010 (EUVL L 129, 28.5.2010, s. 52).

<sup>44</sup> Valkoinen kirja yhteisön kilpailuoikeuden rikkomisesta johtuvista vahingonkorvauskanteista (KOM(2008) 165 lopullinen).

toimenpiteitä, kuten ryhmäkanteita ja kilpailuoikeuden rikkomisesta aiheutuneiden vahinkojen mittaamista, parantaakseen kuluttajien ja yritysten mahdollisuuksia saada korvauksia kilpailuoikeuden rikkomisen vuoksi kärsitystä vahingosta.

51. Ryhmäkanteita koskevista komission ehdotuksista virinnyt laaja julkinen keskustelu ulottuu kilpailuoikeuden lisäksi ryhmäkanteiden käyttöön tapauksissa, joissa yksittäiset EU:n kilpailusääntöjen rikkomistapaukset aiheuttavat vahinkoa isoille vahingonkärsijäryhmille. Komissio on päättänyt järjestää julkisen kuulemisen, jonka tulosten perusteella halutaan määrittää yhteiset periaatteet ryhmäkanteista tulevaisuudessa mahdollisesti tehtäviä lainsäädäntöehdotuksia varten. Vuonna 2011 on tarkoitus antaa tiedonanto, jossa esitellään kyseisiä periaatteita.

#### 1.2.3. SEUT-sopimuksen 101 artiklan soveltaminen kartelleihin

52. Komissio teki vuonna 2010 seitsemän kartellipäätöstä<sup>45</sup>, joilla 70 yritykselle määrättiin yhteensä yli 3 miljardin euron sakot. Tämä on osoitus siitä, että komissio keskittyy kilpailusääntöjen soveltamisen valvonnassa edelleen voimakkaasti kartellien torjuntaan.
53. Komissio pyrkii tehostamaan menettelyä sovintomenettelyn avulla. Komissio teki vuonna 2010 kaksi ensimmäistä sovintopäätöstä, joista ensimmäinen oli DRAM-tuotteita koskevassa asiassa tehty täysipainoinen sovintopäätös ja toinen rehufosfaatteja koskevassa asiassa tehty sekamuotoinen sovintopäätös. DRAM-tuotteita koskeva tapaus oli merkkipaalu EU:n kartellikäytännössä, sillä tapausta koskenut sovintomenettely kattoi kaikki kymmenen kartelliin osallistunutta yritystä eikä asiassa tehtyyn päätökseen haettu muutosta.
54. Talouskriisin seurauksena vuonna 2010 tehtyjen seitsemän kartellipäätöksen jälkeen esitettiin 32 hakemusta sakkojen alentamiseksi ”maksukyvyttömyyden”<sup>46</sup> perusteella. Yhdeksän hakemusta hyväksyttiin hakijoiden taloudellisten tilanteiden perusteellisen arvioinnin jälkeen.

#### 1.2.4. SEUT-sopimuksen 101 artiklan soveltaminen muihin sopimuksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin

55. Vuonna 2010 komissio lopetti SEUT-sopimuksen 101 artiklan soveltamisalaan kuuluvan, lentoliikenteen alaa koskevan merkittävän kilpailuasian käsittelyn tekemällä British Airwaysin, American Airlinesin ja Iberian tarjoamat sitoumukset oikeudellisesti sitoviksi<sup>47</sup>. Kyseinen päätös tuottaa tuntevia etuja eurooppalaisille kuluttajille, sillä se antaa varmuuden siitä, että erityisesti Lontoosta liikennöitäviin Atlantin ylittäviin lentoihin kohdistuu myös jatkossa riittävästi kilpailua.
56. Rahoituspalveluiden alalla komissio teki sitoviksi Visan sitoumukset, jotka koskivat online-korttitapahtumista veloitettavia monenvälisiä toimituspalkkioita (*Multilateral*

<sup>45</sup> Asiat COMP/38511 – DRAMit., COMP/39092 – Kylpyhuonekalusteet, COMP/38344 – Jänneteräs, COMP/38866 – Rehufosfaatit, COMP/36212 – Itsejäljentävä paperi (Bollorén osalta päätöksen tekeminen uudelleen), COMP/39258 – Lentorahti ja COMP/39309 – LCD.

<sup>46</sup> Suuntaviivat asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta, 35 kohta (EUVL C 210, 1.9.2006, s. 2–5).

<sup>47</sup> Asia COMP/39596 – BA/AA/IB. Ks. IP/10/936 ja MEMO/10/330, 14.7.2010.

*Interchange Fees*, MIF). Palkkioita veloitetaan valtioiden rajat ylittävissä korttitapahtumissa ETA:ssa ja kotimaisissa korttitapahtumissa yhdeksässä ETA-maassa<sup>48</sup>. Komissio yhtenäisti Visan sitoumukset MasterCardin 1. huhtikuuta 2009 antamien yksipuolisten sitoumusten<sup>49</sup> ja maksutapoihin sovellettavan ”merchant-indifference methodology” -menetelmän kanssa.

57. Komissio teki myös ensimmäisen terveydenhuoltopalveluiden markkinoita koskevan kilpailupäätöksen. Komissio määräsi 5 miljoonan euron sakon Ranskan apteekkariliitolle<sup>50</sup> sen käyttäytymisestä kliiniseen kemiaan kuuluvien laboratorioanalyysien markkinoilla.

#### 1.2.5. SEUT-sopimuksen 102 artiklan soveltaminen määrävän aseman väärinkäyttöön

58. Komissio jatkoi SEUT-sopimuksen 102 artiklan soveltamisen valvontaa erityisesti energia-alalla, jolla se teki neljä päätöstä, ja tieto- ja viestintätekniikan alalla, jolla se aloitti seitsemän menettelyä.
59. Energia-alalla komissio jatkoi vuonna 2007 aloittamiaan tutkimuksia. Se teki neljä merkittävää kilpailupäätöstä, joilla sitoumukset, joita yritykset olivat ehdottaneet mahdollisen rikkomisen lopettamiseksi, tehtiin sitoviksi. Päätökset koskivat vakiintuneita toimijoita Ranskassa, Ruotsissa, Saksassa ja Italiassa. Kyseiset toimijat olivat estäneet pääsyn energiamarkkinoille eri keinoilla, kuten pitkäaikaisilla toimitussopimuksilla, jotka sisältävät jälleenmyyntirajoituksia, tai rajoittamalla energiaverkoissa saatavilla olevaa kuljetus- tai vientikapasiteettia<sup>51</sup>.
60. Tieto- ja viestintätekniikan markkinoilla komissio aloitti menettelyt IBM:ää vastaan tämän käytettyä mahdollisesti väärin määrävää asemaansa keskuskonemarkkinoilla ja Google Inc -yritystä vastaan tämän käytettyä mahdollisesti väärin määrävää asemaansa verkkohaun, verkkomainonnan ja verkkomainonnan välityksen markkinoilla. Komissio aloitti kaksi alustavaa tutkintaa, joiden kohteina olivat Applen iPhoneen liittyvät liiketoimintatavat. Molemmat tutkimusmenettelyt lopetettiin Applen ehdottamaa muutoksia kyseisiin liiketoimintatapoihin<sup>52</sup>.

---

<sup>48</sup> Asia COMP/39398 – *Visan monenvälinen toimituspalkkio*. Ks. IP/10/1684, 8.12.2010.

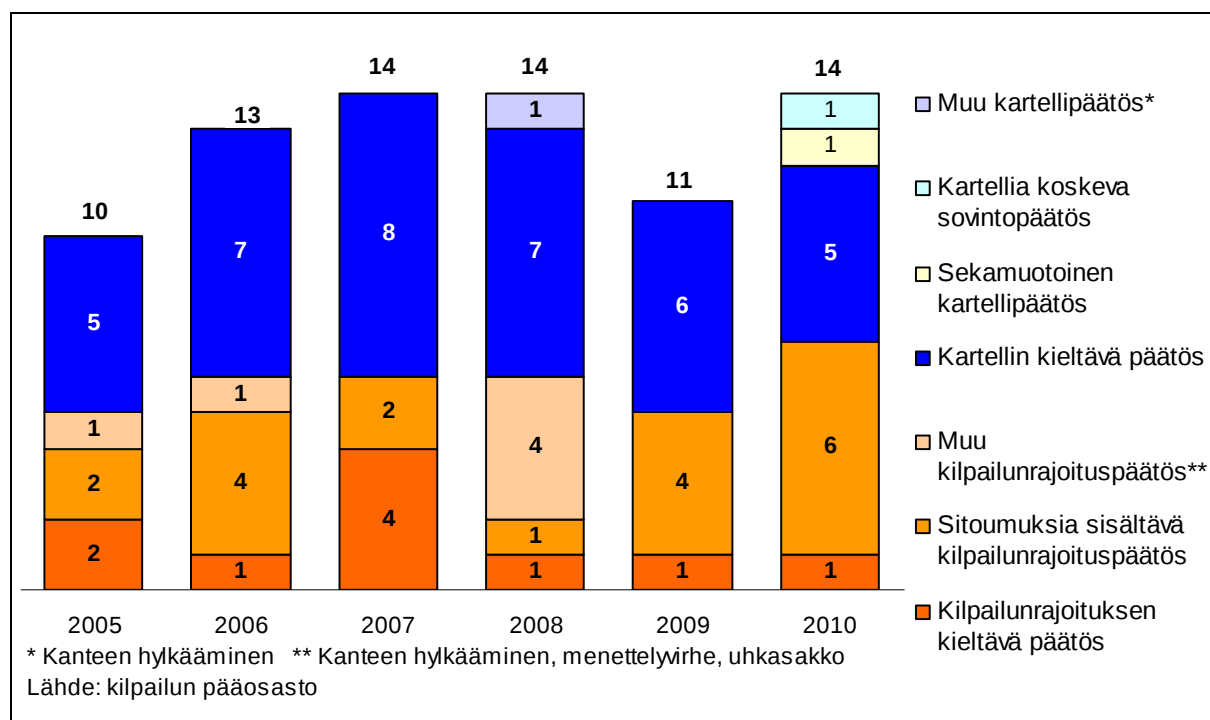
<sup>49</sup> Asia COMP/34579 – *MasterCard*. Ks. IP/09/515, 1.4.2009.

<sup>50</sup> Asia COMP/39510 – *ONP*. Ks. IP/10/1683, 8.12.2010.

<sup>51</sup> Ks. jäljempänä oleva 2.2 jakso.

<sup>52</sup> Ks. jäljempänä oleva 2.4 jakso.

Kilpailunrajoituksia ja kartelleja koskevien täytäntöönpanopäätösten vuotuinen lukumäärä vuosina 2005–2010 tyypeittäin



### 1.3. Yrityskeskittymien valvonta

61. Yrityskeskittymistä annettujen ilmoitusten lukumäärä oli vuonna 2010 vähäinen talouskriisin vuoksi. Komissiolle ilmoitettiin yhteensä 274 yrityskeskittymää, joista tehtiin 16 ehdollista päätöstä eikä yhtään kielteistä päätöstä. Valtaosa ilmoitetuista keskittymistä hyväksyttiin ehdoilla tavanomaisessa menettelyssä tai yksinkertaistetussa menettelyssä, jossa käsiteltiin 55 prosenttia ilmoituksista.
62. Komissio teki vuonna 2010 kolme päätöstä toisessa tutkintavaiheessa suoritettun perusteellisen arvioinnin jälkeen. Päätökset koskivat yrityskeskittymiä, joiden osapuolet olivat Oracle ja Sun Microsystems<sup>53</sup> (ks. jäljempänä oleva 2.4 jakso), Monsanto ja Syngenta<sup>54</sup> sekä Unilever ja Sara Lee Body<sup>55</sup>.
63. Komissio hyväksyi 17. marraskuuta 2010 perusteellisen tutkinnan jälkeen yrityskaupan, jolla sveitsiläinen Syngenta osti yhdysvaltalaisen Monsanto maailmanlaajuisen auringonkukansiemeniin liittyvän liiketoiminnan. Hyväksynnän ehdoksi asetettiin luopuminen Monsanto Espanjassa ja Unkarissa myytävistä ja virallisesti kokeiltavina olevista hybridiauringonkukista sekä vanhemmaislinjoista, joita on käytetty kyseisten hybridien luomiseen tai joita kehitetään parhaillaan hybridien luomiseksi Espanjan ja Unkarin markkinoita varten.

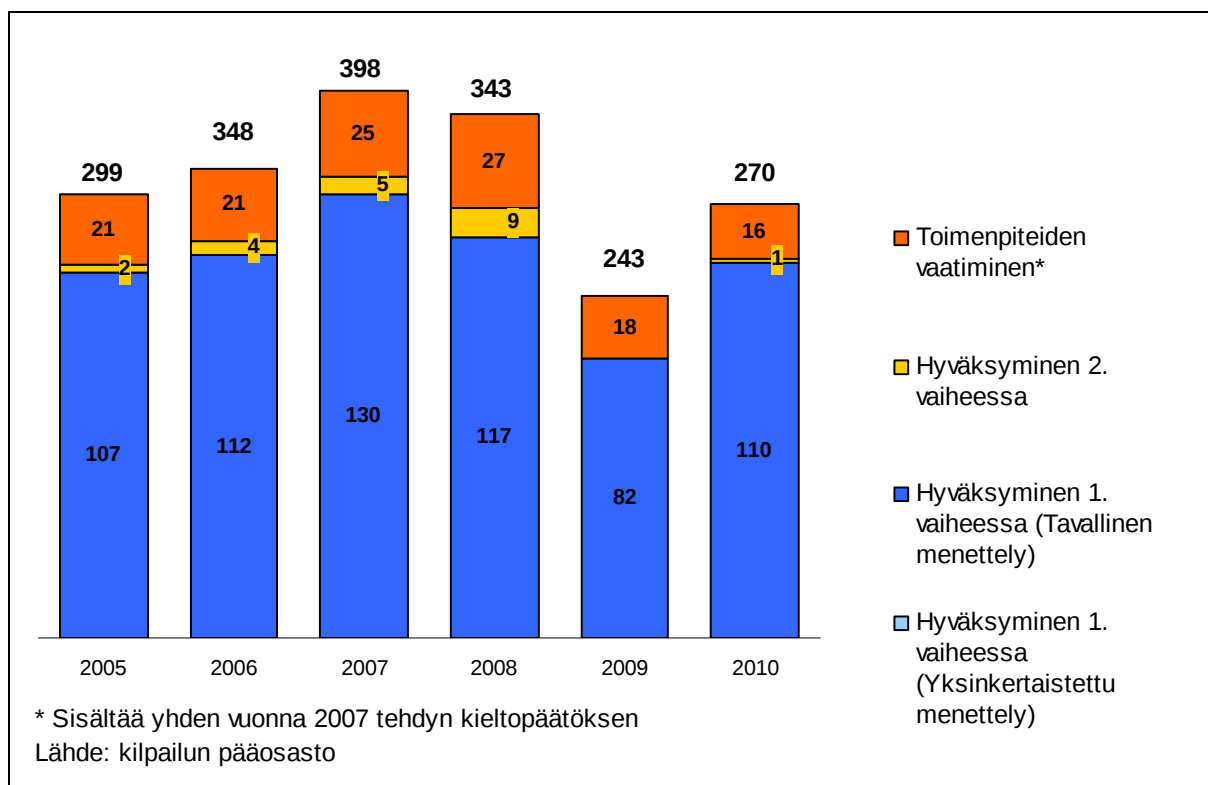
<sup>53</sup> Asia COMP/M.5529 – Oracle / Sun Microsystems (EUVL C 91, 9.4.2010, s. 7).

<sup>54</sup> Asia COMP/M.5675 Syngenta / Monsanto auringonkukansiemeniin liittyvä liiketoiminta. Ks. IP/10/1515, 17.11.2010.

<sup>55</sup> Asia COMP/M.5658 – Unilever / Sara Lee Bodycare. Ks. IP/10/1514, 17.11.2010.

64. Komissio hyväksyi samana päivänä tietyin ehdoin myös englantilais-alankomaalaisen päivittäistavarayrityksen Unileverin suunnitelman hankkia omistukseensa yhdysvaltalaisen Sara Lee Corpin vartalonhoitoon ja vaatehuoltoon liittyvä liiketoiminta. Komission suorittama perusteellinen tutkinta oli osoittanut, että Unilever pääsisi sulautumisen myötä erittäin vahvaan markkinajohtajan asemaan tietyillä deodoranttimarkkinoilla osapuolten tuotemerkkien yhdistämisen (Sanex-merkin yhdistäminen Dove- ja Rexona-merkkeihin) myötä. Kyseiset tuotemerkit kilpailevat nykyisin keskenään. Poistaakseen nämä ongelmat yrityskesittymän osapuolet tarjoutuivat luopumaan Sara Leen Sanex-tuotemerkeistä ja siihen liittyvästä liiketoiminnasta Euroopassa.

Lopullisten yrityskesittymäpäätösten vuotuinen lukumäärä vuosina 2005–2010 tyypeittäin



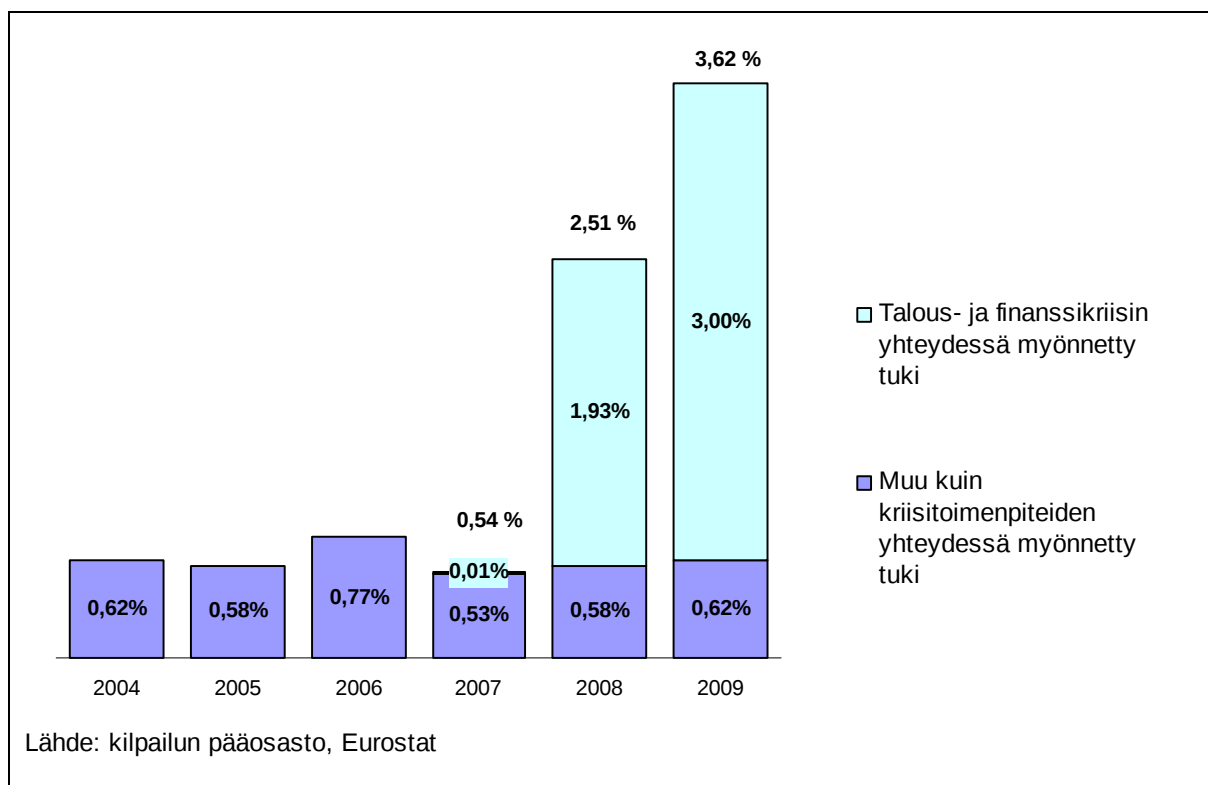
#### 1.4. Valtiotukien valvonta

65. Valtaosa vuonna 2010 hyväksytyistä tuista liittyi Euroopan yhteistä etua koskeviin horisontaalisiin tavoitteisiin, kuten kulttuurin ja kulttuuriperinnön säilyttämiseen, alueelliseen yhteenkuuluvuuteen, ympäristönsuojeluun, tutkimukseen, kehitykseen ja innovointiin sekä luonnonkatastrofien aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen. Lisäksi maksettiin talous- ja finanssikriisiin liittyvää tukea. Jäsenvaltiot hyödynsivät laajasti yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen<sup>56</sup> tarjoamia mahdollisuuksia. Asetuksen mukaiset perusteet täyttävien toimenpiteiden toteutukseen voidaan myöntää tukea ilman komissiolle annettavaa ennakkoilmoitusta. Jäsenvaltiot ilmoittivat komissiolle vuonna 2010 yhteensä 414 tällaisen toimenpiteen käyttöönotosta.

<sup>56</sup> Tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 2008 annettu komission asetus (EY) N:o 800/2008 (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3).

66. Hyväksyttyjä tukimääriä koskevat numerotiedot kootaan vuoden viiveellä kahdesti vuodessa julkaistaviin valtiontukien tulostauluihin. Tuen kokonaismäärä (ilman kriisiin liittyviä toimenpiteitä) vuonna 2009 oli 73,2 miljardia euroa (0,62 prosenttia suhteessa BKT:hen) – hieman korkeampi kuin vuonna 2008 (0,58 prosenttia suhteessa BKT:hen). Keskimäärin 84 prosenttia teollisuus- ja palvelusektoreiden tuista suunnattiin yhteisen edun mukaisiin horisontaalisiin tavoitteisiin<sup>57</sup>.
67. Vuosi 2010 oli yksinkertaistamispaketin ensimmäinen täysi soveltamisvuosi. Paketti koostuu käytännesäännöistä<sup>58</sup> ja yksinkertaistettua menettelyä koskevasta tiedonannosta<sup>59</sup>, joilla molemmilla pyritään parantamaan valtiotukimenettelyiden tehokkuutta, läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta. Käytännesääntöjen ensimmäiset tulokset olivat rohkaisevia, erityisesti kanteluiden käsittelyn osalta, sillä yhä useampia kantelijoita informoitiin kanteluiden käsittelyn edistymisestä.

Jäsenvaltioiden myöntämien valtiontukien kokonaismäärän kehitys suhteessa EU:n BKT:hen vuosina 2004–2009<sup>60</sup>



<sup>57</sup> Valtiontukien tulostaulu – Syksyn 2010 päivitys (KOM(2010) 701).

<sup>58</sup> Valtiontuen tarkastusmenettelyissä sovellettavat käytännesäännöt (EUVL C 136, 16.6.2009, s. 13–20).

<sup>59</sup> Komission tiedonanto yksinkertaistetusta menettelystä tietyntyyppisten valtiontukien käsittelemiseksi (EUVL C 136, 16.6.2009, s. 3–12).

<sup>60</sup> Kokonaismäärä kattaa tuen tehdasteollisuudelle, palvelualalle, hiiliteollisuudelle, maataloudelle, kalastukselle ja osalle liikennealasta. Siihen ei sisälly tuki rautatiealalle eikä tuki korvauksena yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista vertailukelpoisten tietojen puuttumisen vuoksi. Tukimäärät tarkoittavat valtiontukitoimenpiteisiin sisältyvää tukiosuutta (tai bruttoavustusekvivalenttia, jos on kyse takauksista tai lainoista), toisin kuin 35 kohdassa olevat luvut, jotka koskevat jäsenvaltioiden käyttämiä tukimääriä. Ks. valtiontukien tulostaulu – Syksyn 2010 päivitys (KOM(2010) 701), jossa on lisätietoa jäsenvaltioiden myöntämien valtiontukien kokonaismäärän kehityksestä.

#### 1.4.1. Horisontaalinen valtiontuki

##### **Aluetuki**

68. Komissio tarkisti vuodet 2007–2013 kattavien alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen<sup>61</sup> mukaisesti tilastovaikutusalueiden valtiontukiaseman ja tuen enimmäismäärän. Tilastovaikutusalueet olivat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti tukialueita vuoden 2010 loppuun ulottuneen siirtymäkauden ajan. Lisäksi komissio hyväksyi kolmen jäsenvaltion (Ranska, Irlanti ja Italia) ilmoittamat muutokset aluetukikarttoihin. Muutokset koskivat tiettyjä alueita, jotka ovat aluetukikelpoisia SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.
69. Komissio hyväksyi vuonna 2010 kuuteen suureen investointihankkeeseen myönnetyn aluetuen. Hankkeista neljä toteutetaan aurinkosähköalalla (kolme Saksassa ja yksi Espanjassa)<sup>62</sup> ja loput mekaanisen teollisuuden alalla Saksassa ja Italiassa<sup>63</sup>. Lisäksi hyväksyttiin viisi tapauskohtaista tukitoimenpidettä yksittäisten yritysten hyväksi vuosien 2007–2013 aluetukikarttojen mukaisilla alueilla tehtäviin investointeihin ja kymmenen alueellista tukiohjelmaa, joista viisi toteutetaan syrjäisimmillä alueilla. Komissio lopetti vuonna 2010 kolmen asian tutkimuksen tehden yhden myönteisen<sup>64</sup> ja kaksi kielteistä päätöstä. Kielteiset päätökset koskivat Sovello AG:lle<sup>65</sup> myönnettyä sääntöjenvastaista pk-korotusta ja Fri-el Acerran hyväksi toteutettua tukitoimenpidettä<sup>66</sup>, joka ei soveltunut sisämarkkinoille kannustavan vaikutuksen puuttumisen ja alueellisen vaikutuksen riittämättömyyden vuoksi.

##### **Ympäristönsuojelutuki**

70. Komissio hyväksyi useita energiansäästöä ja uusiutuvan energian tuotantoa tukevia toimenpiteitä valtiontuesta ympäristönsuojelulle annettujen yhteisön suuntaviivojen<sup>67</sup> perusteella. Aiempaa suurempi osa ilmoituksista koski suhteellisen suuria yksittäisiä tukia (yhdelta yritykselle myönnetty yli 7,5 miljoonan euron investointituki), jotka arvioitiin yksityiskohtaisesti taloudelliselta kannalta osana taloudelliset näkökohdat paremmin huomioon ottavaa lähestymistapaa valtiontukien arviointiin. Hyväksytyt ohjelmat koskivat pääasiassa uusiutuvan energian tuotantoon sekä hiilidioksidin talteenottoon ja varastointiin liittyvää tukea.

##### **Tutkimus, kehitys ja innovointi**

71. Innovointi on keskeisessä asemassa Eurooppa 2020 -strategiassa. ”Innovaatiounioni-lippulaivahankkeessa<sup>68</sup> korostetaan, että Euroopan on parannettava innovoinnin

---

<sup>61</sup> Alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2007–2013 (EUVL C 54, 4.3.2006, s. 13–44).

<sup>62</sup> Asiat N641/2009 – *Solibro GmbH*, N221/2009 – *Wacker Chemie AG*, N237/2010 – *Sovello3* ja N285/2009 – *Silicio Solar*.

<sup>63</sup> Asiat N261/2009 – *Liebherr MCCtec Rostock GmbH* ja N27/2010 – *Fiat Powertrain Technologies in Verrone*.

<sup>64</sup> Asia C34/2008 – *Deutsche Solar AG* (EUVL L 7, 11.1.2010, s. 40–47)

<sup>65</sup> Asia C27/2008 – *Sovello AG:lle (entinen EverQ) myönnetty pk-korotus* (EUVL L 167, 1.7.2010, s. 21–38)

<sup>66</sup> Asia C8/2009 – *Fri-el Acerra s.r.l.*

<sup>67</sup> Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle (EUVL C 82, 1.4.2008, s. 1).

<sup>68</sup> Ks. tiedonanto ”Innovaatiounioni” (KOM(2010) 546 lopullinen).

rahoittamista sen tulosten parantamiseksi. Yhteisön puitteissa tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtioneuvostolle<sup>69</sup> tuetaan tämän tavoitteen saavuttamista antamalla jäsenvaltioille ohjeita valtiontukien paremmasta kohdentamisesta relevantteihin markkinoiden toimintapuitteisiin. Vuonna 2010 komissio hyväksyi kyseisten puitteiden perusteella 12 tukiohjelmia, joiden kokonaisbudjetti oli yli 5 miljardia euroa, ja päätti aloittaa muodollisen tutkimusmenettelyn yhdessä asiassa, joka peruutettiin sittemmin. Toimenpiteistä viisi toteutettiin T&K-ohjelmien, neljä innovatiivisten ohjelmien ja neljä näiden yhdistelmien puitteissa. Lisäksi komissio päätti perusteellisen taloudellisen arvioinnin jälkeen olla vastustamatta kymmentä erikseen ilmoitettavaa tukea suuriin T&K-hankkeisiin, jotka liittyivät uusien bioteknologiaan tuotantoprosesseihin, komposiittimateriaalien käyttöön ilma-alusten rakenteiden erityiskomponenttien rakentamiseen ja puolijohdekomponenttien litografiaan. Komissio tutki lisäksi tiedot, jotka oli toimitettu 52 muuhun T&K-hankkeeseen myönnettyistä tuista, joiden määrä oli yli 3 miljoonaa euroa mutta jotka eivät kuuluneet erillisen ilmoituksen antamista koskevan velvoitteen piiriin.

72. Lisäksi komissiolle ilmoitettiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla 40 ohjelmaa, joiden puitteissa myönnettiin tukea perustutkimukseen, 91 teollista tutkimusta koskevaa ohjelmaa ja 86 kokeellista kehittämistä koskevaa ohjelmaa. Jäsenvaltiot toteuttivat yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myös innovointiin liittyviä toimenpiteitä. Näistä toimenpiteistä 42 koski pk-yritysten immateriaalioikeuksia, 21 nuoria innovatiivisia yrityksiä, 24 innovaatiotoiminnan neuvonta- ja tukipalveluja ja 11 erittäin pätevän henkilöstön lainaamista.

### ***Riskipääomasijoitusten edistämiseen myönnettävä tuki***

73. Pk-yritysten riskipääomarahoitukseen alalla komissio hyväksyi riskipääomasijoituksia koskevien suuntaviivojen<sup>70</sup> nojalla seitsemän toimenpidettä, joiden kokonaisbudjetti oli 380 miljoonaa euroa. Kyseisistä toimenpiteistä kolme ei noudattanut kevyen arvioinnin mahdollistavia *safe harbour* -määräyksiä, joten ne arvioitiin yksityiskohtaisesti. Vuonna 2010 toteutettiin lisäksi 11 muuta tukiohjelmia yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla. Eräät jäsenvaltiot käyttivät yhä useammin yleistä ryhmäpoikkeusta riskipääomaan liittyvissä tarkoituksissa.

#### ***1.4.2. Kivihiili- ja maatalousalojen tuki***

74. Neuvosto teki 10. joulukuuta 2010 komission heinäkuussa 2010 tekemään ehdotukseen perustuvan päätöksen kilpailukyvyttömiä kivihiilikaivosten sulkemisen helpottamiseksi annettavasta valtiontuesta<sup>71</sup>, koska nykyisen kivihiiliteollisuutta koskevan asetuksen<sup>72</sup> voimassaolo päättyy vuoden 2010 lopussa. Jäsenvaltiot voivat myöntää vastedes tukea kivihiiliteollisuudelle, jos kaivoksille on laadittu

<sup>69</sup> Yhteisön puitteet tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtioneuvostolle (EUVL C 323, 30.12.2006, s. 1–26).

<sup>70</sup> Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta pieniin ja keskisuuriin yrityksiin tehtävien riskipääomasijoitusten edistämiseksi (EUVL C 194, 18.8.2006, s. 2).

<sup>71</sup> Kilpailukyvyttömiä kivihiilikaivosten sulkemisen helpottamiseksi annettavasta valtiontuesta 10 päivänä joulukuuta 2010 annettu neuvoston päätös (EUVL L 336, 21.12.2010, s. 24–29).

<sup>72</sup> Kivihiiliteollisuuden valtiontuesta 23 päivänä heinäkuuta 2002 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1407/2002 (EYVL L 205, 2.8.2002, s. 1–8).

sulkemissuunnitelma, jonka määräaika päättyy viimeistään 31. joulukuuta 2018, ja jos tuella katetaan vuoteen 2027 ulottuvalla jaksolla kaivosten sulkemisesta aiheutuvia poikkeuksellisia kustannuksia (sosiaaliturvamaksut, kivihiililouhosten kunnostus tai jäteveden poisto).

75. Komissio arvioi maa- ja metsätalouseläälle myönnetyn valtiontuen vuodet 2007–2013 kattavien maa- ja metsätalouselään valtiontukea koskevien suuntaviivojen<sup>73</sup> perusteella. Vuonna 2010 kirjattiin 214 uutta valtiontukiasiaa ja tehtiin 161 päätöstä.

#### 1.4.3. Kansallisten tuomioistuinten harjoittama valtiontukisääntöjen soveltamisen valvonta

76. Äskettäin toteutetun tutkimuksen<sup>74</sup> mukaan kansallisten tuomioistuinten käsiteltäviksi saatetaan yhä useampia valtiontukiasioita. Komissio jatkoi vuonna 2010 toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on parantaa siviilikanteisiin perustuvaa EU:n kilpailusääntöjen soveltamisen valvontaa kansallisella tasolla lisäämällä yhteydenpitoa kansallisten tuomioistuinten kanssa. Se julkaisi lokakuussa 2010 kansallisten tuomioistuinten harjoittamaa EU:n valtiontukilainsäädännön soveltamisen valvontaa koskevan käsikirjan<sup>75</sup> auttaakseen kansallisia tuomioistuimia valtiontukiasioiden käsittelyssä.

#### 1.4.4. Valtiontukitoimenpiteiden jälkiseuranta

77. Tehostaakseen valtiontukisääntöjen soveltamisen valvontaa komissio on järjestänyt vuodesta 2006 säännöllisin väliajoin jälkiseurantaa, jota kohdistetaan yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen tai hyväksytyjen tukiohjelmien nojalla myönnettyihin, ilmoittamatta jätettyihin tukitoimenpiteisiin. Vuonna 2010 jälkiseurantaa kohdistettiin yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan kuuluiin toimenpiteisiin, riskipääoman muodossa myönnettyyn tukeen, liikenne- ja laajakaista-aloilla myönnettyyn tukeen, kulttuuritukeen sekä laivanrakennusalan tukeen. Ensimmäisen jälkiseurantajakson tulokset osoittavat, että tukiohjelmat ja ryhmäpoikkeusasetukset toimivat tyydyttävästi. Muutamissa tapauksissa havaittiin sisällöllisiä ongelmia tai ilmeni menettelykysymyksiä.

#### 1.4.5. Tuen takaisinperintä

78. Kun sääntöjenvastainen tuki todetaan sisämarkkinoille soveltumattomaksi, komissiolla on oikeus pyytää tuen myöntänyttä jäsenvaltiota perimään se takaisin tuen myöntämistä edeltäneen markkinatilanteen palauttamiseksi. Sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi todetun, takaisinperityn tuen määrä kasvoi 2,3 miljardista 10,9 miljardiin euroon joulukuun 2004 ja joulukuun 2010 välisenä aikana<sup>76</sup>. Vastaavasti vielä perimättä olevan sääntöjenvastaisen sisämarkkinoille soveltumattoman tuen määrä on supistunut 75 prosentista 14 prosenttiin.

---

<sup>73</sup> Maa- ja metsätalouselään valtiontukea koskevat suuntaviivat vuosiksi 2007–2013 (EUVL C 319, 27.12.2006, s. 1).

<sup>74</sup> *Study on the enforcement of State aid law at national level* (2009), joka on saatavilla osoitteessa [http://ec.europa.eu/competition/state\\_aid/studies\\_reports/enforcement\\_study\\_2009.pdf](http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/enforcement_study_2009.pdf)

<sup>75</sup> Saatavilla osoitteessa

[http://ec.europa.eu/competition/publications/state\\_aid/national\\_courts\\_booklet\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/competition/publications/state_aid/national_courts_booklet_en.pdf)

<sup>76</sup> Kyseiset luvut eivät kata maatalous-, kalastus- ja liikennealoille myönnettyä valtiontukea.

79. Varmistaakseen päätöstensä paremman täytäntöönpanon komissio nosti vuonna 2010 kolmessa asiassa kanteen SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan nojalla<sup>77</sup> ja yhdessä asiassa 260 artiklan 2 kohdan nojalla<sup>78</sup>, joten tuomioistuimen käsiteltävinä olevien asioiden lukumäärä on nyt 26. Vuoden 2010 lopussa komissiolla oli meneillään 41 takaisinperintämenettelyä.

## 2. ALAKOHTAINEN KEHITYS

### 2.1. Rahoituspalvelut

80. Finanssi- ja talouskriisi koetteli vuonna 2010 edelleen EU:n rahoitusala. Vuonna 2008 käyttöön otetun tilapäisen sääntelykehyksen voimassaoloa jatkettiin vielä vuoteen 2011 tiukennetuin ehdoin. Sääntelykehyksen täytäntöönpano ja erityisesti tukea saaneiden rahoituslaitosten rakenneuudistukset<sup>79</sup> olivat kilpailusääntöjen soveltamisen valvonnan tärkein kohde vuonna 2010.
81. Komissio seurasi kuitenkin edelleen tarkkaavaisesti myös muita kilpailupolitiikkaan liittyviä haasteita rahoitusallalla. Komissio teki huhtikuussa 2010 Visa Europen tarjoamista sitoumuksista oikeudellisesti sitovia online-korttitapahtumista veloittettavien monenvälisten toimituspalkkioiden (*Multilateral Interchange Fees*, MIF) osalta. Palkkioita veloitetaan valtioiden rajat ylittävissä korttitapahtumissa ETA:ssa ja kotimaisissa korttitapahtumissa yhdeksässä ETA-maassa<sup>80</sup>. Myös Visa Europen avoimuustoimenpiteitä koskevista sitoumuksista tehtiin oikeudellisesti sitovia<sup>81</sup>. Visa Europen monenvälisen toimituspalkkion painotettu maksimikeskiarvo alennetaan kyseisien korttitapahtumien osalta 0,2 prosenttiin MasterCardin aiemmin tarjoamien yksipuolisten sitoumusten<sup>82</sup> mukaisesti. Sitoumukset arvioitiin ”merchant-indifference methodology” -menetelmän mukaisesti. Kyseisen menetelmän tarkoituksena on vahvistaa monenväliset toimituspalkkiot tasolle, jolla sillä, suoritetaanko maksu online-kortilla vai käteisellä, ei ole merkitystä kauppiaiden kannalta. Komissio totesi, että Visa Europen ehdottamasta monenvälisten toimituspalkkioiden tasosta olisi tehtävä sitova, ja lopetti menettelyt sitoumusten kattamien monenvälisten toimituspalkkioiden osalta. Muiden seikkojen (muun muassa luottokortteihin sovellettavien monenvälisten toimituspalkkioiden) osalta asian käsittely on edelleen kesken.
82. Yhtenäinen euromaksualue (SEPA) kuului vuonna 2010 edelleen rahoituspalvelujen alalla käytävän kilpailun edistämisen painopisteisiin erityisesti Euroopan maksuneuvoston kanssa käytävän epävirallisen vuoropuhelun yhteydessä. Vuoropuhelun puitteissa täsmennettiin esimerkiksi, että SEPA-vaatimukset

<sup>77</sup> SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan nojalla nostettujen kanteiden tarkoituksena on jäsenvaltioiden saattaminen vastuuseen valtiontuen takaisinperintäpäästösten täytäntöönpanon laiminlyönnistä.

<sup>78</sup> SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdan nojalla nostetut kanteet ovat rikkomuskanteita, joiden tarkoituksena on jäsenvaltion saattaminen vastuuseen tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpanon laiminlyönnistä. Jäsenvaltioille saatetaan määrätä myös sakkoja.

<sup>79</sup> Ks. edellä oleva 1.1 jakso.

<sup>80</sup> Niissä ETA-maissa, joissa sovelletaan kotimaisia monenvälisiä toimituspalkkioita muiden monenvälisten toimituspalkkioiden puuttumisen vuoksi tai joissa Visa Europe vahvistaa palkkiot suoraan.

<sup>81</sup> Asia COMP/39398 – *Visan monenvälinen toimituspalkkio*. Ks. IP/10/1684, 8.12.2010.

<sup>82</sup> Asia COMP/34579 – *MasterCard*. Ks. IP/09/515, 1.4.2009.

täyttävien maksukorttijärjestelmien ei tarvitse kattaa kaikkia SEPA:an kuuluvia 32:ta valtiota, mikä mahdollistaa käytännössä uusien järjestelmien markkinoilletulon. Lisäksi komissio esitti 16. joulukuuta 2010 euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevien teknisten vaatimusten vahvistamista koskevan ehdotuksen<sup>83</sup>. Ehdotuksessa säädetään muun muassa suoraveloitustapahtumakohtaisten monenvälisten siirtohintojen kieltämisestä SEPA-suoraveloituksen yhteydessä siirtymäkauden jälkeen. Sellaisiin maksutapahtumiin liittyvät monenväliset siirtohinnat, joista kieltäydytään, ovat kuitenkin ehdotuksen mukaan edelleen sallittuja tietyin ehdoin.

83. Komissio esitti 15. syyskuuta 2010 ehdotuksen OTC-johdannaisia, keskusvastapuolia ja kauppatietorekistereitä koskevaksi asetukseksi<sup>84</sup>. Ehdotukseen sisältyy useita toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on muuttaa OTC-johdannaisien markkinoita turvallisemmiksi ja tehostaa finanssivalvontaa. Ehdotuksessa säädetään EU:n keskusvastapuolia koskevan yhteisen kehyksen käyttöönotosta ja edellytyksistä, jotka on täytettävä keskusvastapuolten välisten yhteentoimivuusjärjestelyiden ottamiseksi käyttöön käteisvakuuksien osalta. Yhteentoimivuusjärjestelyitä olisi pidettävä kilpailun kannalta myönteisenä seikkana, sillä ne antavat asiakkaille valinnanvaraa ja mahdollistavat sen, että keskusvastapuolet voivat koota selvitysvolyymin yhteen yhteisöön.
84. Komissio hyväksyi kaikkien asianomaisten markkinatoimijoiden ja kansallisten kilpailuviranomaisten kanssa suoritettun, kaksi ja puoli vuotta jatkuneen uudelleentarkastelun jälkeen 24. maaliskuuta 2010 vakuutusalan uuden ryhmäpoikkeusasetuksen<sup>85</sup> yhteisistä tietokokoelmista, taulukoista ja tutkimuksista sekä tietyntyyppisten vakuutusalan riskien yhteisestä kattamisesta (poolit). Uudessa ryhmäpoikkeusasetuksessa komissio päätti olla jatkamatta ryhmäpoikkeusta ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan aiemmin kuuluneista neljästä yhteistyömuodosta kahden osalta (vakiovakuutusehdot ja turvalaitteita koskevat sopimukset), jotka kuuluvat vastedes vuonna 2010 annettujen uusien horisontaalisten suuntaviivojen soveltamisalaan.
85. Finanssialalla yrityskeskittymien määrä pysyi vuonna 2010 edelleen vähäisenä. Komissio tutki vähittäispankkipalveluiden<sup>86</sup>, omaisuudenhoidon<sup>87</sup> ja sijoitusrahastopalveluiden tarjoamisen<sup>88</sup> aloilla ehdotettuja yrityskeskittymiä. Osa

<sup>83</sup> Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi euromääräisiä tilisiirtoja ja suoraveloituksia koskevien teknisten vaatimusten vahvistamisesta ja asetuksen (EY) N:o 924/2009 muuttamisesta (KOM(2010) 775 lopullinen, 2010/373 COD).

<sup>84</sup> Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppatietorekistereistä (KOM(2010) 484/5, 2010/0250 COD).

<sup>85</sup> Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin vakuutusosalalla 24 päivänä maaliskuuta 2010 annettu komission asetus (EU) N:o 267/2010 (EUVL L 102, 30.3.2010, s. 1–7).

<sup>86</sup> Asiat COMP/M.5948 – *Santander / Rainbow* ja COMP/M.5960 – *Crédit Agricole / Cassa di Risparmio della Spezia / Agences Intesa Sanpaolo*.

<sup>87</sup> Asia COMP/M.5580 – *Blackrock / Barclays Global Investors UK Holdings*.

<sup>88</sup> Asiat COMP/M.5728 – *Credit Agricole / Société Générale Asset Management* ja COMP/M.5726 – *Deutsche Bank / Sal. Oppenheim*.

sulautumisista johtui finanssikriisin seurauksena tehdyissä valtiontukipäätöksissä edellytetyistä rakenneuudistuksista<sup>89</sup>.

## 2.2. Energia ja ympäristö

86. Komissio esitti marraskuussa 2010 energiastrategiansa seuraavalle kymmenvuotisjaksolle osana Eurooppa 2020 -strategian lippulaiva-aloitetta ”Resurssitehokas Eurooppa”<sup>90</sup>. Avointen ja kilpailukykyisten energia-alan sisämarkkinoiden odotetaan edistävän varmoja ja kestäviä energiatoimituksia kilpailukykyisillä hinnoilla tarjoamalla kannustimia uusiutuvien energialähteiden nopeaan kehittämiseen ja tukemalla uusien ympäristöystävällisten teknologioiden kehittämistä.
87. Komissio toteutti vuonna 2010 vuonna 2007 käynnistettyyn energia-alan selvitykseen perustuvia jatkotoimia. Se teki neljä tärkeää päätöstä kilpailuasioissa ja muutti sitoviksi sitoumukset, joita yritykset olivat ehdottaneet rikkomisen lopettamiseksi. Sitoumuksilla odotetaan olevan huomattavia rakenteellisia vaikutuksia kilpailuun energian sisämarkkinoilla.
88. Kysyntämarkkinoiden sulkemista koskevassa asiassa ”EDF”<sup>91</sup> komissio oli huolissaan siitä, että EDF oli saattanut käyttää väärin määräävää asemaansa Ranskassa tekemällä toimitussopimuksia, jotka sulkivat soveltamisalansa, kestonsa ja yksinoikeudellisen luonteensa vuoksi muut yritykset markkinoiden ulkopuolelle, ja sisällyttämällä toimitussopimuksiinsa jälleenmyyntiä koskevia rajoituksia. EDF ehdotti, että se varmistaisi kymmenen vuoden ajan, että muut toimittajat voisivat vuosittain kilpailla toimituksista, jotka vastaavat keskimäärin 65 prosenttia EDF:n Ranskassa suurten teollisuusasiakkaiden kanssa tekemiin sopimukseen sisältyvistä sähkömääristä, ja että se rajoittaisi suurten teollisuusasiakkaiden kanssa mahdollisesti tehtävien uusien sopimusten keston viiteen vuoteen. Lisäksi EDF sitoutui poistamaan toimitussopimuksistaan kaikki jälleenmyyntirajoitukset ja auttamaan niitä asiakkaitaan, jotka haluavat jälleenmyydä sähköä. Sitoumusten oli tarkoitus tulla voimaan 1. heinäkuuta 2010, mutta niiden voimaantuloa lykättiin 1. tammikuuta 2011 asti.
89. Svenska Kraftnät -yhtiötä (SvK) koskevassa asiassa<sup>92</sup> komissio oli huolissaan siitä, että SvK oli saattanut käyttää väärin määräävää asemaansa Ruotsin sähkönsiirtomarkkinoilla rajoittamalla vientikapasiteettia rajayhdysjohdoissa varautuakseen sisäiseen ylikuormitukseen siirtoverkossaan ja varatakseen Ruotsissa tuotetun sähkön kotimaiseen kulutukseen. SvK tarjoutui jakamaan Ruotsin sähkömarkkinat useaan joustavaan tarjousalueeseen 1. marraskuuta 2011 alkaen. Tämä mahdollistaa sen, että sähkökauppa voidaan mukauttaa saatavilla olevaan siirtokapasiteettiin markkinahintojen eikä mielivaltaisten toimenpiteiden avulla.

---

<sup>89</sup> Asiat COMP/M.5948 – *Santander / Rainbow* ja COMP/M.5968 – *Advent / Bain capital / RBS Worldpay*.

<sup>90</sup> Ks. komission tiedonannot ”Resurssitehokas Eurooppa” (KOM(2011) 21 lopullinen) ja ”Energia 2020 – Strategia kilpailukykyisen, kestävä ja varman energiansaannin turvaamiseksi” (KOM(2010) 639 lopullinen).

<sup>91</sup> Asia COMP/39386 – *Pitkäaikaiset sopimukset Ranskassa* (EUVL C 133, 22.5.2010, s. 5–6).

<sup>92</sup> Asia COMP/39351 – *Ruotsin rajayhdysjohdot* (EUVL C 142, 1.6.2010, s. 28–29).

90. E.ON Gas -yhtiötä koskevassa asiassa<sup>93</sup> komission tutkimukset osoittivat, että E.ON oli varannut pitkällä aikavälillä suurimman osan syöttöpisteissä saatavilla olevasta siirtokapasiteetista maakaasunsiirtoverkoilleen ja oli siten saattanut estää muita maakaasuntoimittajia tulemasta Saksan maakaasumarkkinoille. Komissio katsoi alustavasti, että pitkäaikaiset varaukset olivat saattaneet rikkoa määräävän aseman väärinkäyttöä koskevia EU:n sääntöjä. E.ON sitoutui vapauttamaan lokakuuhun 2010 mennessä noin 15 prosenttia putkistokapasiteetista maakaasunsiirtoverkkojensa syöttöpisteissä. Lisäksi E.ON vähentää lokakuusta 2015 lähtien syöttökapasiteettiin kohdistuvat varauksensa NetConnect Germany -verkossa 50 prosenttiin ja E.ON:n matalan lämpöarvon kaasuverkossa 64 prosenttiin.
91. ENI-yhtiötä koskevassa asiassa<sup>94</sup> komissio oli huolissaan siitä, että ENI oli saattanut käyttää väärin määräävää asemaansa kaasunsiirtomarkkinoilla kieltämällä kilpailijoilta pääsyn siirtoverkossa käytettävissä olevaan kapasiteettiin, myöntämällä pääsyn epäkäytännöllisellä tavalla ja rajoittamalla strategisesti investointeja ENI:n kansainvälisiin siirtoputkistoihin. ENI:llä oli saattanut olla myös kannustin kilpailijoiden sulkemiseen markkinoilta suojellakseen voittomarginaalejaan tuotantoketjun loppupään kaasuntoimitusten markkinoilla. ENI sitoutui luopumaan rakenteellisesti kansainvälisestä siirtotoiminnastaan Venäjältä ja Pohjois-Euroopasta Italiaan suuntautuvan kaasuntuonnin osalta.
92. Komissio tutkii edelleen tukea, joka on myönnetty säänneltyjen sähkötariffien muodossa Ranskassa ja Espanjassa. Säännellyt tariffit saattavat antaa perusteettomia hintaetuja sähkön loppukäyttäjille ja johtaa markkinoiden sulkemiseen. Keskisuuria ja suuria yrityksiä suosivat säännellyt tariffit on poistettu tai niitä ollaan vähitellen poistamassa useimmissa jäsenvaltioissa. Ranska poistaa keskisuuria ja suuria yrityksiä koskevat säännellyt tariffit vuonna 2015 sähkömarkkinoiden uudistuksen (nk. Nome-laki) yhteydessä, joka käynnistetään vuonna 2011. Espanja poisti säännellyt tariffit vuonna 2009.
93. Komissio hyväksyi useita energiansäästöä, uusiutuvan energian tuotantoa ja saastuneiden alueiden kunnostamista tukevia toimenpiteitä valtiontuesta ympäristönsuojelulle annettujen horisontaalisten suuntaviivojen<sup>95</sup> perusteella. Komissio hyväksyi muun muassa investointituen, joka oli myönnetty saksalaiselle teräksentuottajalle innovatiivisen tuotantoprosessin toteutukseen, ja investointituen, joka oli myönnetty eräälle toiselle saksalaiselle teräksentuottajalle teräksentuotantoprosessissa päästetyn kaasun kierrätysprosessin toteutukseen<sup>96</sup>. Komissio hyväksyi investointituen, joka oli myönnetty biomassakattilan rakentamiseen Ranskassa<sup>97</sup>, ja investointituen, joka oli myönnetty suuritehoisen sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen rakentamiseen Itävallassa<sup>98</sup>. Komissio

<sup>93</sup> Asia COMP/39317 – *E.On – kaasumarkkinoiden sulkeminen*. Ks. IP/10/494, 4.5.2010.

<sup>94</sup> Asia COMP/39315 – *ENI*. Ks. IP/10/1197, 29.9.2010.

<sup>95</sup> Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle (EUVL C 82, 1.4.2008, s. 1).

<sup>96</sup> Asia N450/2009 – *Top Gas Recycling (TGR) Project – Tuki Arcelor Mittal Eisenhüttenstadt GmbH:lle* (EUVL C 94, 14.4.2010, s. 9).

<sup>97</sup> Asia N650/2009 – *Tuki biomassalla (puulla) toimivan lämmityskattilan rakentamiseen*.

<sup>98</sup> Asia N295/2008 – *Investointituki Mellachin voimalaitokselle* (EUVL C 154, 12.6.2010, s. 1).

hyväksyi myös tuen, joka oli myönnetty kahden saastuneen alueen kunnostamiseen Itävallassa<sup>99</sup>.

94. Komissio tarkasteli kahta yksittäistä tukitoimenpidettä, joissa oli kyse teollisesta hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia (CCS) koskevasta esittelyhankkeesta. Komissio hyväksyi investointituen Rotterdamissa toteutettavalle CCS-esittelyhankkeelle, joka koski sähkövoiman tuottamisessa syntyvän hiilidioksidin talteenottoa ja varastointia jo ehtyneellä kaasukentällä<sup>100</sup>. Komissio hyväksyi myös investointituen alankomaalaisen sähköntuottajan hankkeelle, jossa oli kyse CCS-teknologian testaamisesta hiilen kaasutusprosessissa<sup>101</sup>.
95. Sähkön toimitusvarmuuden alalla komissio hyväksyi tuen 400 megawatin lämpövoimalan rakentamiseen Latviassa<sup>102</sup>. Hyväksyminen perustui useisiin erityistekijöihin, muun muassa Latvian energiamarkkinoiden eristyneisyyteen, Latvian kasvavaan riippuvuuteen kaasusta ja liettualaisen Ignalinan ydinvoimalan sulkemiseen vuoden 2009 lopulla. Komissio hyväksyi myös alankomaalaisen järjestelmän, jossa verovähennyksillä kannustetaan tekemään investointeja etsintä- ja hyödyntämistoimintoihin Pohjanmeren mannerjalustalla sijaitsevilla pienillä kaasukentillä Alankomaiden alueella<sup>103</sup>. Komissio hyväksyi Espanjan tukiohjelman, jonka tarkoituksena on maksaa sähköntuottajille korvauksia kotimaisen kivihiilen käytöstä osassa julkisen palvelun velvoitteen piiriin kuuluvasta tuotannostaan<sup>104</sup>. Sähkön sisämarkkinoita koskevassa direktiivissä<sup>105</sup> jäsenvaltioille annetaan lupa toteuttaa kyseisenkaltaisia toimenpiteitä toimitusvarmuuteen liittyvistä syistä. Toimenpiteisiin sovelletaan kuitenkin valtioneukisääntöjä ja erityisesti julkisen palvelun velvoitteesta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevia yhteisön puitteita<sup>106</sup>. Komissio ei havainnut ilmeisiä virheitä Espanjan julkisen palvelun velvoitteen määritelmästä esittämässä arvioinnissa ja se tarkisti, että kaikki puitteissa asetetut vaatimukset täyttyivät. Koska ohjelma on lisäksi luonteeltaan väliaikainen, Espanja sitoutui olemaan jatkamatta sen voimassaoloa vuoden 2014 jälkeen. Espanja sitoutui myös varmistamaan, että ohjelma noudattaa EU:n nykyisiä ja tulevia hiiliteollisuudelle myönnettävää valtiontukea koskevia sääntöjä.

<sup>99</sup> Asiat N135/2000 – *Aid for the Remediation of a Contaminated Site in Linz* (EUVL C 312, 17.11.2010, s. 5–6) ja N197/2010 – *Individual Aid for the Remediation of the Contaminated Site in Unterkärnten* (EUVL C 265, 30.9.2010, s. 1).

<sup>100</sup> Asia N381/2010 – *CCS project in Rotterdam harbour area*.

<sup>101</sup> Asia N190/2009 – *CO<sub>2</sub> Catch-up pilot project at Nuon Buggenum plant* (EUVL C 238, 3.9.2010, s. 1).

<sup>102</sup> Asia N675/2009 – *Tender for Aid for New Electricity Generation Capacity* (EUVL C 213, 6.8.2010, s. 1).

<sup>103</sup> Asia N718/2009 – *Development of marginal offshore gas fields* (EUVL C 270, 6.10.2010, s. 1).

<sup>104</sup> Asia N178/2010 – *Preferential dispatch of indigenous coal plants* (EUVL C 312, 17.11.2010, s. 6).

<sup>105</sup> Sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta 26 päivänä kesäkuuta 2003 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/54/EY (EUVL L 176, 15.7.2003, s. 37).

<sup>106</sup> Julkisen palvelun velvoitteesta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat yhteisön puitteet (EUVL C 297, 29.11.2005, s. 4).

### 2.3. Sähköinen viestintä

96. Komissio julkisti 26. elokuuta 2010 Euroopan digitaalistrategian<sup>107</sup> osana Eurooppa 2020 -strategiaa. Strategiassa esitellään komission ensisijaiset tavoitteet digitaalitalouden alalla. Näihin tavoitteisiin sisältyy muun muassa telepalveluiden sisämarkkinoiden luominen. Strategian mukaan komission tavoitteena on erityisesti verkkovierailuhintojen ja kansallisten hintojen eron supistaminen lähelle nollaa vuoteen 2015 mennessä. Kunnianhimoisiin tavoitteisiin kuuluu myös nopeiden ja ultranopeiden internet-liittymien saatavuus Euroopassa.
97. Kilpailun tehostuminen vuonna 2010 kilpailulainsäädännön soveltamisen valvonnan ansiosta, alakohtainen sääntely, teknologinen kehitys ja uudet liiketoimintamallit alensivat sähköisten viestintäpalveluiden hintatasoa ja lisäsivät innovatiivista palvelutarjontaa. Kesäkuussa 2010 julkaistu komission raportti<sup>108</sup> osoitti kilpailun kasvaneen EU:n telemarkkinoilla. Tästä on kiittäminen ohjeistusta, jota komissio on antanut EU:n sähköisen viestinnän sääntelyjärjestelmään sisältyvässä kuulemis- ja tarkasteluprosessissa.
98. Asiassa ”Telekomunikacja Polska”<sup>109</sup> komissio lähetti 1. maaliskuuta 2010 Puolan vakiintuneelle teleoperaattorille väitetiedoksiannon, jossa todettiin alustavasti, että kyseinen operaattori oli rikkonut 102 artiklaa käyttämällä väärin määräävää asemaansa kieltäytymällä asettamasta tukkutason laajakaistapalvelujaan saataville korvausta vastaan.
99. France Télécomin ja Deutsche Telekom Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevien tytäryhtiöiden sulautuminen<sup>110</sup>, joka hyväksyttiin 1. maaliskuuta 2010, toi esiin sen, kuinka tärkeää kaistan hallussapito on 4G-verkkojen kehittämisen kannalta. Tutkimukset osoittivat, että osapuolten kaistan yhdistäminen voisi aiheuttaa sen, että uudesta yksiköstä tulee Yhdistyneen kuningaskunnan ainoa matkaviestintäverkko-operaattori, joka voi tarjota keskipitkällä aikavälillä seuraavan sukupolven matkaviestinnän datapalveluja LTE-teknologian (*Long Term Evolution*) avulla parhailla mahdollisilla nopeuksilla. Päätöksessä asetettiin sulautumisen hyväksymisen ehdoksi muun muassa se, että osapuolet luopuvat neljäsosasta yhdistettyä kaistaansa 1800 megahertsin taajuusalueella.
100. Saavuttaakseen vuoteen 2020 mennessä tavoitteet, joiden mukaan Euroopan kaikkien kansalaisten saatavilla on oltava nopea laajakaista ja vähintään 50 prosentilla eurooppalaisista kotitalouksista on erittäin nopea laajakaistaliittymä, komissio arvioi ja hyväksyi laajakaistapalveluja koskevien suuntaviivojen<sup>111</sup> mukaisesti valtiontuen ja muiden julkisten rahoitusmuotojen käytön siten, että kokonaisrahoituksen määrä oli noin 1,8 miljardia euroa. Kyseisen rahoituksen ansiosta laajakaistaverkkoihin tehtiin yli 3,5 miljardin euron kokonaisinvestoinnit.

<sup>107</sup> Euroopan digitaalistrategia (KOM(2010) 245 lopullinen/2).

<sup>108</sup> Komission tiedonanto EU:n sääntelyjärjestelmän mukaisista markkina-analyyseistä - Lisätoimet sähköisen viestinnän sisämarkkinoiden lujittamiseksi (KOM(2010) 271 lopullinen).

<sup>109</sup> Asia COMP/39525 – *Telekomunikacja Polska*. Ks. IP/10/213, 1.3.2010.

<sup>110</sup> Asia COMP/M.5650 – *T-Mobile / Orange* (EUVL C 108, 28.4.2010, s. 4).

<sup>111</sup> Yhteisön suuntaviivat valtiontukisääntöjen soveltamisesta laajakaistaverkkojen nopean käyttöönoton yhteydessä (EUVL C 235, 30.9.2009, s. 7–25).

## 2.4. Tieto- ja viestintäteknologia (TVT)

101. Tehokkaat TVT-tuotteet ja -palvelut ovat olennaisia Eurooppa 2020 -strategiassa yhdeksi tärkeimmistä tavoitteista asetetun älykkään kasvun kannalta. On tärkeää varmistaa, että uusilla yrityksillä on myös jatkossa mahdollisuus tulla markkinoille ja kilpailla vakiintuneiden toimijoiden kanssa, jotta digitaalitaloudesta saadaan täysi hyöty. Kilpailua voidaan lisätä yhteentoimivuuden ja tehokkaiden standardien avulla, sillä nämä mahdollistavat useampien toimijoiden markkinoilletulon ja alentavat innovaatiokustannuksia.
102. Tämän vuoksi komissio antoi lisäohjeistusta standardointisopimuksista yhteistyösopimuksia koskevissa suuntaviivoissaan, jotka se antoi 14. joulukuuta 2010. Jotta standardoinnin myönteiset vaikutukset olisivat mahdollisimman suuret, standardointimenettelyn olisi oltava avoin ja kaikkien asianomaisten markkinatoimijoiden olisi voitava osallistua siihen. Lisäksi immateriaalioikeuksien haltijoita kannustetaan antamaan sitoumus immateriaalioikeuksiensa lisensoinnista oikeudenmukaisin, kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin (ns. FRAND-sitoumus) ja noudattamaan sitoumusta konkreettisesti standardin saatavuuden varmistamiseksi.
103. Komissio aloitti keväällä 2010 rinnakkain kaksi alustavaa tutkimusta, jotka koskivat iPhoneen liittyviä Applen liiketoimintatapoja<sup>112</sup>. Apple oli asettanut takuukorjauspalvelut saataville vain siinä maassa, jossa iPhone oli ostettu, mikä olisi voinut johtaa ETA-markkinoiden eristämiseen. Apple oli myös asettanut rajoituksia sovellusten kehittäjien kanssa tekemiensä lisenssisopimusten ehdoille vaatien niitä käyttämään Applen omia ohjelmointityökaluja ja hyväksyttyjä ohjelmistokieliä kolmansien ohjelmistojen sijaan. Tämä olisi voinut johtaa viime kädessä sellaisten sovellusten suunnalta tulevan kilpailun estämiseen, jotka on kehitetty käytettäväksi muilla mobiilialustoilla. Komissio päätti lopettaa molemmat tutkimukset Applen päätettyä syyskuussa 2010, että se alkaisi tarjota rajat ylittäviä iPhone-takuukorjauspalveluita ETA-maissa ja höllentäisi iPhone-sovellusten ohjelmistotyökaluja koskevia rajoituksia.
104. Komissio aloitti 26. heinäkuuta 2010 kilpailusääntöjen rikkomista koskevat muodolliset tutkimukset, jotka perustuivat väitteisiin, että IBM Corporation oli rikkonut kahteen otteeseen EU:n kilpailusääntöjä käyttämällä väärin määräävää asemaansa keskuskonemarkkinoilla<sup>113</sup>. Tutkimuksissa keskitytään tarkastelemaan väitteitä, joiden mukaan IBM on kytkenyt keskuskoneiden myynnin keskuskoneiden käyttöjärjestelmiensä myyntiin ja sulkenut kilpailevat keskuskoneiden huoltopalveluiden tarjoajat markkinoilta.
105. Komissio aloitti 30. marraskuuta 2010 Googlea koskevan muodollisen menettelyn<sup>114</sup> tutkiakseen tarkemmin väitteitä, joiden mukaan Google on käyttänyt väärin määräävää asemaansa verkkohaun, verkkomainonnan ja verkkomainonnan välityksen markkinoilla. Tutkimukset aloitettiin useiden hakupalveluiden tarjoajien tekemien kanteluiden perusteella.

---

<sup>112</sup> Ks. IP/10/1175, 25.9.2010.

<sup>113</sup> Asiat COMP/39511 – *IBM Corporation*, COMP/39790 – *TurboHercules/IBM* ja COMP/39692 – *IBM Maintenance Services*. Ks. IP/10/1006, 26.7.2010.

<sup>114</sup> Asiat COMP/39740 – *Foundem/Google*, COMP/39775 – *Ejustice/Google* ja COMP/39768 – *Ciao/Google*. Ks. IP/10/1624, 30.11.2010.

106. Microsoft lähetti komissiolle ensimmäiset kaksi raporttia valintaikkunan sisältävästä ohjelmistopäivityksestä, jonka Microsoft oli luvannut toimittaa Windows-käyttöjärjestelmien käyttäjille Euroopan talousalueella, jotta käyttäjillä olisi mahdollisuus valita vapaasti jokin yleisimmin käytetyistä verkkoselaimista<sup>115</sup>. Vuoden 2010 marraskuun loppuun mennessä valintaikkuna oli avattu yli 270 miljoonaa kertaa ja sen kautta oli haettu yli 84 miljoonaa verkkoselainta.
107. Komissio hyväksyi 21. tammikuuta 2010 suunnitellun yrityskaupan, jolla yksinoikeudella suojattujen tietokantaohjelmistojen johtava myyjä Oracle Corporation hankkii omistukseensa Sun Microsystemsin<sup>116</sup>. Kaupan myötä nousi esiin kysymys avoimen lähdekoodin ohjelmistotuotteiden, kuten Sunin MySQL-tietokannan, kilpailuvaikutuksista. Komissio hyväksyi kaupan ehdoista toisen tutkintavaiheen jälkeen.
108. Komissio hyväksyi tietyin ehdoin yrityskaupan, jolla Cisco hankki omistukseensa Tandbergin<sup>117</sup>. Tutkimuksissa oli havaittu ongelmia korkealaatuisten videokonferenssituotteiden markkinoilla yhteentoimivuuteen liittyvistä syistä. Yksi ehdoista oli Ciscon kehittämän Telepresence Interoperability Protocol -yhteyshäytännön myyminen riippumattomalle alan toimijalle, jotta voitaisiin varmistaa yhteentoimivuus ja se, että muut myyjät voivat osallistua yhteyshäytännön kehittämiseen.

## 2.5. Media-ala

109. Komissio lähetti marraskuussa 2010 digitaalilähetyksiin siirtymisen yhteydessä Ranskan viranomaisille virallisen ilmoituksen vuonna 2007 säädetyistä Ranskan laista, jolla nykyisille analogisen televisiolähetystoiminnan harjoittajille annettiin mahdollisuus hankkia ylimääräinen kansallinen tv-kanava osana digitaalilähetyksiin siirtymistä. Koska ei ollut vakuuttavaa näyttöä siitä, että kyseiset tv-yhtiöt saivat lisäkanavat puolueettomien, selkeiden, syrjimättömien ja oikeasuhteisten kriteerien perusteella, komissio katsoi toimenpiteen rikkovan EU:n oikeutta<sup>118</sup>.
110. Italian viestintäviranomaisen hyväksyi syyskuussa 2010 meneillään olleen Italian yleisradiotoimintalainsäädäntöä koskevan rikkomusmenettelyn yhteydessä perusteet ja säännöt, joilla pyrittiin varmistamaan, että nykyistä suurempi osa taajuusyliäärästä osoitetaan uusille yrityksille ja jo toiminnassa oleville pienemmille yrityksille. Vuonna 2011 on tarkoitus järjestää kyseisiä taajuuksia koskeva tarjouskilpailu.
111. Komissio hyväksyi joulukuussa 2010 yrityskaupan, jolla News Corporation hankki omistukseensa brittiläisen British Sky Broadcasting -maksutelevisioyhtiön (BSkyB)<sup>119</sup>. Komissio totesi, että kauppa ei estäisi olennaisesti tehokasta kilpailua. Tämä ei kuitenkaan estä Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisia tutkimasta, onko kauppa sopusoinnussa niiden tärkeänä pitämän viestintien moniarvoisuuden kanssa.

<sup>115</sup> Asia COMP/39530 – *Microsoft (tying)* (EUVL C 36, 13.2.2010, s. 7).

<sup>116</sup> Asia COMP/M.5529 – *Oracle / Sun Microsystems* (EUVL C 91, 9.4.2010, s. 7).

<sup>117</sup> Asia COMP/M.5669 – *Cisco / Tandberg*. Ks. IP/10/377, 29.3.2010.

<sup>118</sup> Kilpailusta sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen markkinoilla 16 päivänä syyskuuta 2002 annettu komission direktiivi 2002/77/EY (EYVL L 249, 17.9.2002, s. 21–26).

<sup>119</sup> Asia COMP/M.5932 – *News Corp / BSkyB*. Ks. IP/10/1767, 21.12.2010.

112. Komissio hyväksyi myös vuonna 2010 valtion rahoituksen myöntämisen julkiseen yleisradiotoimintaan, jos sekä julkisen palvelun tehtävä että rahoitus määritetään täysin läpinäkyvästi eikä julkinen rahoitus ylitä määrää, joka on tarpeen julkisen palvelun tehtävän hoitamiseksi. Komissio teki 20. heinäkuuta 2010 muodollisen tutkintamenettelyn päätteeksi myönteisen päätöksen julkisten yleisradioyhtiöiden uusista rahoitusjärjestelmistä, jotka Ranska ja Espanja olivat ottaneet käyttöön mainonnan lopettamiseksi vähitellen kyseisten yhtiöiden kanavilla<sup>120</sup>. Komissio lopetti samana päivänä Alankomaiden julkisten yleisradioyhtiöiden nykyistä rahoitusjärjestelmää koskevat tutkimukset Alankomaiden ehdottamien muutosten ja muodollisten sitoumusten perusteella<sup>121</sup>.

## 2.6. Lääketeollisuus

113. Saatuaan vuonna 2009 päätökseen lääketeollisuuden alan tutkinnan<sup>122</sup> komissio ilmoitti, että se aikoi tarkistaa nk. avoimuusdirektiiviä<sup>123</sup>, jossa vahvistetaan alan hinnoittelu- ja korvausmenettelyt. Tarkoituksena on tutkia tapoja, joilla voidaan lisätä kyseisten menettelyiden avoimuutta ja välttää niihin liittyvät markkinaviivästykset erityisesti geneeristen lääkkeiden osalta. Eräät jäsenvaltiot (esim. Espanja, Italia ja Itävalta) ovat myös alkaneet noudattaa toimialakohtaisessa tutkimuksessa esitettyjä suosituksia geneeristen lääkkeiden markkinoillesaattamisen parantamisesta.
114. Tutkimuksessa tuettiin myös komission ehdotusta yhteisön patentin ja erikoistuneen patenttioikeudenkäyntijärjestelmän perustamisesta Eurooppaan. Komissio ilmoitti 10. joulukuuta 2010, että ainoastaan yhteistyötä lisäämällä voidaan luoda EU:lle yhtenäinen patenttijärjestelmä. Komissio esitti asiaa koskevan ehdotuksen 14. joulukuuta 2010<sup>124</sup>.
115. Komissio aloitti myös EU:n patenttisopimusjärjestelmien seurannan<sup>125</sup>. Mahdollisesti ongelmallisten lääkealan patenttisopimusten osuus aleni 10 prosenttiin heinäkuun 2008 ja joulukuun 2009 välisenä aikana, kun se oli 22 prosenttia toimialakohtaisen tutkimuksen kattamalla jaksolla (tammikuusta 2000 ja kesäkuuhun 2008). Se, että patenttisopimusten kokonaismäärä kasvoi saman jakson aikana, on osoitus siitä, että komission seurantatoimet eivät estä yrityksiä tekemästä sopimuksia.
116. Komissio on käynnistänyt useita seurantatoimia suoraan seurauksena toimialakohtaisesta tutkimuksesta. Komissio tutkii parhaillaan Servier-yrityksen ja useiden rinnakkaisvalmistajien välisiä patenttisopimusjärjestelyjä, jotka koskevat verenpainelääke perindopriiliä<sup>126</sup>. Komissio aloitti myös tanskalaista lääkealan

<sup>120</sup> Asiat C27/2009 – *Subvention pluriannuelle pour France Télévisions* ja C38/2009 – *Uusi julkisen yleisradiotoiminnan veroperusteinen rahoitusjärjestelmä Espanjassa* (EUVL L 1, 4.1.2011, s. 9–19).

<sup>121</sup> Asia E5/2005 – *Yearly financing of Dutch public broadcasters* (EUVL C 74, 24.3.2010, s. 4).

<sup>122</sup> Lääkealan toimialakohtaista tutkimusta koskevan raportin tiivistelmä, 8.7.2009.

<sup>123</sup> Ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden hintojen sääntelytoimenpiteiden avoimuudesta ja niiden soveltamisesta kansallisissa sairausvakuutusjärjestelmissä 21 päivänä joulukuuta 1988 annettu neuvoston direktiivi 89/105/ETY (EYVL L 40, 11.2.1989, s. 8–11).

<sup>124</sup> Ehdotus neuvoston päätökseksi luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi (KOM(2010) 790 lopullinen, 2010/0384 NLE).

<sup>125</sup> Saatavilla osoitteessa <http://ec.europa.eu/competition/sectors/pharmaceuticals/inquiry>

<sup>126</sup> Asia COMP/39612 – *Servier (perindopril)*.

yritystä Lundbeckiä koskevan muodollisen tutkintamenettelyn, jonka aiheena oli sitalopraami-masennuslääke<sup>127</sup>.

117. Lääkealasta tuli myös monien kansallisten kilpailuviranomaisten painopisteala. Esimerkiksi Yhdistyneen kuningaskunnan kilpailuvirasto antoi helmikuussa 2010 väitetiedoksiannon Reckitt Benckiser -yritykselle, joka myönsi rikkomisen ja lupasi maksaa 10,2 miljoonan Englannin punnan sakon<sup>128</sup>. Italian kansallinen kilpailuviranomainen aloitti alkuperäisvalmistaja Pfizeriä koskevan muodollisen tutkintamenettelyn. Pfizerin epäiltiin käyttäneen väärin patenttijärjestelmää pidentämällä keinotekoisesti latanoprosti-lääkkeen patenttisuojan voimassaoloa.
118. Lääkealan yhdentymissuuntaus jatkoi sekä alkuperäis- että rinnakkaisvalmisteiden markkinasegmenteillä. Tärkeimpiä tutkittuja asioita olivat Abbott ja Solvay Pharmaceuticals, Teva ja Ratiopharm sekä Novartis ja Alcon<sup>129</sup>. Kyseiset asiat hyväksyttiin ensimmäisessä tutkintavaiheessa sitoumusten perusteella. Koska lääkealan yritykset harjoittavat usein maailmanlaajuista toimintaa, menettelyissä tehtiin yhteistyötä eri puolilla maailmaa toimivien muiden kilpailuviranomaisten kanssa.

## **2.7. Terveysthuoltopalvelut**

119. Komissio teki ensimmäisen tervetysthuoltoalaa koskevan kilpailupäätöksen määräämällä Ranskan apteekkariliitolle (ONP) 5 miljoonan euron sakon<sup>130</sup>. Komissio tuomitsi ONP:n markkinakäyttötymisen kliniseen kemiaan kuuluvien laboratorioanalyysien markkinoilla Ranskassa. Komissio totesi muun muassa, että ONP asetti rajoituksia klinisistä kokeista mahdollisesti myönnettäville hinnanalennuksille ja tiettyjen laboratorioryhmien kehittämislle suojatakseen jäsenistönsä enemmistön taloudelliset edut.
120. Komissio tutki vuoden 2010 aikana useita kanteluita, joissa yksityiset tervetysthuoltopalveluiden tarjoajat väittivät, että niitä oli kohdeltu epäoikeudenmukaisesti tai että jäsenvaltion julkisille sairaaloille oli mahdollisesti maksettu liian suuria korvauksia. Kanteluiden tekijät olivat yleensä lähtöisin jäsenvaltioista, joiden tervetysthuoltomarkkinat ovat avoimemmat kilpailulle (esim. Belgia, Ranska, Saksa ja Alankomaat).

## **2.8. Liikenne**

121. Vuoden 2009 taloudellinen taantuma vaikutti tuntuvasti lähes kaikkiin liikennesektoreihin, mutta näyttää siltä, että ala alkoi vähitellen elpyä vuonna 2010. Vuoden 2010 loppuun mennessä lento- ja meriliikenteen hinnat olivat palautuneet suurelta osin kriisiä edeltäneille tasoille.

---

<sup>127</sup> Asia COMP/39226 – Lundbeck.

<sup>128</sup> Saatavilla osoitteessa <http://www.ofi.gov.uk/news-and-updates/press/today?prid=749499>

<sup>129</sup> Asiat COMP/M.5661 – Abbott / Solvay Pharmaceuticals (EUVL C 89, 7.4.2010, s. 1) ja COMP/M.5778 – Novartis / Alcon.

<sup>130</sup> Asia COMP/39510 – ONP. Ks. IP/10/1683, 8.12.2010.

### 2.8.1. Lentoliikenne

122. Komissio lopetti 14. heinäkuuta 2010 SEUT-sopimuksen 101 artiklan nojalla aloittamansa tutkimukset erittäin tärkeässä kilpailuasiassa. Komissio teki oikeudellisesti sitoviksi sitoumukset, joita British Airways, American Airlines ja Iberia<sup>131</sup> olivat tarjonneet poistaakseen sopimuksestaan aiheutuvat kilpailuongelmat, jotka liittyivät hintojen, kapasiteetin, aikataulujen, markkinoinnin ja myynnin koordinointiin sekä Atlantin ylittäviltä reiteiltä kertyvien tulojen jakamiseen. Poistaakseen komission havaitsemat kilpailuongelmat kyseiset lentoyhtiöt sitoutuivat vapauttamaan seitsemän tulo- ja lähtöaikaparia Lontoon Heathrow'n tai Gatwickin lentoasemilla neljällä reitillä, tekemään sopimuksia lippujen yhdisteltävyydestä ja tuottojen osituksesta sekä tarjoamaan kilpailijoille pääsyn kanta-asiakasohjelmiinsa. Päätös tuottaa tuntuvia etuja eurooppalaisille kuluttajille, sillä se antaa varmuuden siitä, että erityisesti Lontoosta liikennöitäviin Atlantin ylittäviin lentoihin kohdistuu myös jatkossa riittävästi kilpailua.
123. Lentoliikennealan keskittymät kuuluivat vuonna 2010 yrityskeskittymien valvonnan keskeisiin painopisteisiin, mikä on osoitus lentoliikenteen alalla meneillään olevasta yhdentymiskehityksestä. Komissio hyväksyi 14. heinäkuuta 2010 British Airwaysin ja Iberian sulautumisen markkinatutkimuksen osoittettua, että sulautumisen tuloksena syntyvään yksikköön kohdistuisi edelleen riittävästi kilpailua matkustaja- ja lentorahtiliikenteen sekä maahuollon markkinoilla<sup>132</sup>. Komissio hyväksyi 27. heinäkuuta 2010 United Airlinesin ja Continental Airlinesin sulautumisen. Molemmat yhtiöt ovat yhdysvaltalaisia lentoliikenteen harjoittajia, jotka harjoittavat säännöllistä matkustaja- ja rahtiliikennettä ETA:n ja Yhdysvaltojen välillä<sup>133</sup>. Markkinatutkimuksesta saatiin vahvistus sille, että yhtiöiden Atlantin ylittävät reittiverkot täydensivät toisiaan. Komissio aloitti 30. heinäkuuta 2010 Olympic Air- ja Aegean Airlines -yhtiöiden suunnitteleman sulautumisen perusteellisen tutkinnan saatuaan alustavia viitteitä siitä, että ehdotettu yrityskeskittymä johtaisi erittäin suuriin markkinaosuuksiin useilla reiteillä<sup>134</sup>.
124. Islannissa sijaitsevan Eyjafjallajökull-tulivuoren purkautuminen huhtikuussa 2010 synnytti tuhkapilven, joka peitti suurimman osan Eurooppaa Välimeren alueen ilmatilaa lukuun ottamatta. Neuvosto sopi 4. toukokuuta 2010 EU:n toteuttamista toimista vulkaanisen tuhkapilven lentoliikenteelle aiheuttamien vaikutusten johdosta antamissaan päätelmissä, että se peruuttaa olemassa olevan oikeuskehyksen (SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 kohdan b alakohta), jota sovelletaan jäsenvaltioiden mahdollisiin tukitoimiin. Yksikään jäsenvaltio ei kuitenkaan ilmoittanut vuoden 2010 aikana aikovansa myöntää valtiontukea lentoliikennealalle kyseisen tapahtuman johdosta.
125. Useita lentoasemainfrastruktuuri-investointeihin myönnettyjä valtiontukia hyväksyttiin sisämarkkinoille soveltuvina. Kyse oli Yhdistyneessä kuningaskunnassa (Derryn lentoasema), Suomessa (Vaasan ja Oulun lentoasemat) ja Latviassa (Riikan

<sup>131</sup> Asia COMP/39596 – BA/AA/IB. Ks. IP/10/936 ja MEMO/10/330, 14.7.2010.

<sup>132</sup> Asia COMP/M.5747 – British Airways / Iberia (EUVL C 241, 8.9.2010, s. 1).

<sup>133</sup> Asia COMP/M.5889 – United Airlines / Continental Airlines (EUVL C 225, 20.8.2010, s. 1).

<sup>134</sup> Asia COMP/M.5830 – Olympic Air / Aegean Airlines (EUVL C 174, 1.7.2010, s. 16).

lentoasema) sijaitseville lentoasemille myönnettyistä tuista<sup>135</sup>. Komissio lopetti myös muodollisen tutkintamenettelyn, jonka aiheena oli vuoteen 2016 ulottuva Bratislavan lentoaseman ja Ryanairin välinen sopimus, koska Ryanairia ei sen mukaan ollut suosittu<sup>136</sup>.

126. Lisäksi komissio aloitti helmikuussa 2010 muodollisen tutkintamenettelyn, jonka aiheena oli valtion omistaman yhteisön (Osinek) ČSA-Czech Airlines -yhtiölle myöntämään lainaan sisältyvä valtiontuki ja lainan vakuuksien vapauttaminen myöhemmän ajankohtana<sup>137</sup>. Komissio tutki samaan aikaan useita toimenpiteitä, joita Unkarin viranomaiset toteuttivat tukeakseen kansallisen Malév-lentoyhtiön yksityistämistä ja sen joulukuussa 2010 suoritettua uudelleenkansallistamista<sup>138</sup>. Marraskuussa 2010 komissio hyväksyi 52 miljoonan euron lainan muodossa myönnetyn pelastamistuen Maltan kansalliselle lentoyhtiölle Air Maltalle<sup>139</sup> tämän kohtaamien maksuvalmiusongelmien helpottamiseksi, kunnes komissiolle toimitetaan realistinen rakenneuudistussuunnitelma.

### 2.8.2. Rautatie- ja maaliikenne

127. Komissio esitti 17. syyskuuta 2010 ensimmäiseen rautatiepakettiin sisältyvien säästöjen uudelleenlaatimista koskevan ehdotuksen<sup>140</sup>. Ehdotuksen tarkoituksena on lisätä kilpailua rautatieliikenteen markkinoilla parantamalla rautateihin liittyvien palveluiden kuten asemien ja huoltotilojen saatavuutta ja lujittamalla kansallisten rautateiden sääntelyviranomaisten toimivaltaa.
128. Valtiontukien valvonnan alalla komissio teki helmikuussa 2010 ensimmäisen päätöksen, jossa sovellettiin rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista annettua, 3. joulukuuta 2009 voimaan tullutta uutta asetusta<sup>141</sup>. Komissio lopetti tuolloin vuonna 2008 aloitetun muodollisen tutkintamenettelyn, joka koski tanskalaisen Danske Statsbaner -rautatieyhtiön (DSB) tekemiä julkisia palvelusopimuksia<sup>142</sup>. Komissio totesi, että korvaus, jonka Tanskan hallitus maksoi DSB:lle vuosittain julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, rajoittui määrään, joka oli ehdottoman välttämätön kyseisten kustannusten kattamiseksi. Komissio hyväksyi 26. toukokuuta 2010 Société nationale des chemins de fer belges -yhtiön (SNCB) tavaraliikenteen rakenneuudistussuunnitelman<sup>143</sup>. Lisäksi se hyväksyi joulukuussa 2010 noin 128

<sup>135</sup> Asiat NN65/2009 – *Derry Airport* (EUVL C 144, 3.6.2010, s. 27), N397/2009 – *Vaasan lentoasema* (EUVL C 29, 5.2.2010), N286/2010 – *Oulun lentoasema* ja N41/2010 – *Riga Airport* (EUVL C 143, 2.6.2010).

<sup>136</sup> Asia C12/2008 (ex NN74/2007) – *Bratislavan lentoaseman ja Ryanairin välinen sopimus*.

<sup>137</sup> ASIA C6/2010 – *Osinek a.s:n antamaan lainaan mahdollisesti sisältyvä valtiontuki*. Ks. IP/10/179, 24.2.2010.

<sup>138</sup> Asia C38/2010 – *Malév Hungarian Airlines*. Ks. IP/10/1753, 21.12.2010.

<sup>139</sup> Asia N504/2010 – *Air Malta plc*. Ks. IP/10/1509, 15.11.2010.

<sup>140</sup> Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta (KOM(2010) 475 lopullinen, COD 2010/0253).

<sup>141</sup> Rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23 päivänä lokakuuta 2007 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1370/2007 (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 1–13).

<sup>142</sup> Asia C41/2008 – *Tanskan liikenneministeriön ja Danske Statsbaner -yrityksen väliset julkisia liikennepalveluja koskevat sopimukset*. Ks. IP/10/178, 24.2.2010.

<sup>143</sup> Asia N726/2009 – *Aide à la restructuration des activités "fret" de la SA de droit public SNCB*. Ks. IP/10/615, 26.5.2010.

miljoonan euron pelastamistuen Bulgarian valtion omistamalle BDZ EAD -rautatietyhtiölle<sup>144</sup>, joka toimii sekä tavara- että matkustajaliikenteen markkinoilla.

129. Yrityskeskittymien valvonnan alalla komissio hyväksyi useita yrityskauppoja edellyttäen toimintojen myyntiä tietyillä maantieteellisillä markkinoilla (muun muassa ehdotetun yrityskaupan, jolla Deutsche Bahn hankki omistukseensa brittiläisen rauta- ja linja-autoliikenteen harjoittajan Arriva plc:n<sup>145</sup>) tai sitoumuksia, joilla varmistetaan uusien tulokkaiden pääsy markkinoille (esim. SNCF:n ja London Continental Railways -yhtiön välisen New Eurostar -yhteisyrityksen<sup>146</sup>).

### 2.8.3. Meriliikenne

130. Komissio jatkoi vuonna 2010 neuvotteluja kolmansien maiden kanssa kilpailusääntöjen soveltamisesta meriliikenteen alalla. Komissio ajaa johdonmukaisesti politiikkaa, jonka mukaan tietyt konsortiot (kyse on yhteisiä rahdinkuljetuspalveluita tarjoavien varustamoiden välisestä operatiivisesta yhteistyöstä) voidaan vapauttaa kilpailusääntöjen soveltamisesta. Kaikki hintojen tai kapasiteetin jakamista koskevat sopimusmuodot ovat kuitenkin kiellettyjä.
131. Komissio aloitti tammikuussa 2010 menettelyn, jonka kohteena oli nk. Baltic Max Feeder -ohjelma<sup>147</sup>. Konttialusten omistajat aikoivat kattaa ohjelman puitteissa yhdessä kustannukset, joita aiheutui alusten poistamisesta käytöstä. Suunnitellusta ohjelmasta luovuttiin sittemmin, joten asian käsittely lopetettiin.
132. Komissio hyväksyi tammikuussa ensimmäistä kertaa nk. merten moottoritiet -hankkeen käynnistämiseen myönnetyn tuen meriliikennettä koskevien suuntaviivojen ja täydentävää valtiontukea koskevista ohjeista annetun tiedonannon<sup>148</sup> perusteella. Hankkeessa on kyse meriliikenneyhteyden luomisesta ranskalaisen Nantes-Saint Nazairen sataman ja espanjalaisen Gijónin sataman välille<sup>149</sup>. Tavoitteena on, että 3–5 prosenttia Pyreneiden länsiosan kautta tällä hetkellä kulkevasta maantieliikenteestä siirtyy kyseiselle reitille.
133. Satamainfrastruktuurin rahoittamiseen myönnettävän valtiontuen alalla komissio päätti käynnistää tutkimuksen saadakseen paremman käsityksen satamien toiminnasta ja satamainfrastruktuurien julkisesta rahoittamisesta. Tutkimustulosten perusteella komissio aikoo määritellä realistisen lähestymistavan alan kehittämiseen.

---

<sup>144</sup> Asia N402/2010 – *Rescue aid for the Bulgarian State Railways EAD (BDZ)*. Ks. IP/10/1733.

<sup>145</sup> Asia COMP/M.5855 – *Deutsche Bahn / Arriva plc* (EUVL C 276, 13.10.2010, s. 1).

<sup>146</sup> Asia COMP/M.5655 – *SNCF / LCR / Eurostar* (EUVL C 272, 8.10.2010, s. 2).

<sup>147</sup> Asia COMP/39699 – *Baltic Max Feeder*. Ks. IP/10/374, 26.3.2010.

<sup>148</sup> Komission tiedonanto merten moottoriteiden avaamiseen myönnettävää yhteisön rahoitusta täydentävää valtiontukea koskevista ohjeista (EUVL C 317, 12.12.2008, s. 10).

<sup>149</sup> Asiat N573/2009 ja N647/2009 – *Aide à la mise en œuvre et à l'exploitation de l'autoroute de la mer entre le port de Nantes-Saint-Nazaire (France) et le port de Gijon (Espagne) opérée par GLD Atlantique* (EUVL C 74, 24.3.2010, s. 5).

## 2.9. Postipalvelut

134. Kolmannen postidirektiivin<sup>150</sup> nojalla useimpien jäsenvaltioiden on avattava markkinansa kokonaan kilpailulle lakkauttamalla mahdolliset varatut palvelut viimeistään 31. joulukuuta 2010. Määräaikaa pidennettiin kahdella vuodella 11 jäsenvaltion<sup>151</sup> tapauksessa. Vapauttamisprosessi etenee nopeasti, ja tietyt jäsenvaltiot (Viro, Suomi, Saksa, Alankomaat, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta) ovat vapauttaneet postimarkkinansa kokonaisuudessaan kilpailulle jo ennen määrääjän päättymistä. Huolimatta tähänastisesta edistymisestä joillekin markkinasegmenteille, muun muassa kirjepostisegmentille, on vasta alkanut tulla todellista kilpailua. On tärkeää varmistaa, että yleispalvelujen tarjoajan julkisen palvelun tarjoamisesta saama korvaus vastaa palveluiden todellisia kustannuksia eikä anna sille perusteetonta etua. Näin voidaan varmistaa kilpailijoille tasapuoliset toimintaedellytykset ja edistää kilpailua postipalveluiden markkinoilla.
135. Komissio jatkoi vuonna 2010 tutkintaa, jonka se käynnisti vuonna 2007 Deutsche Post AG:lle<sup>152</sup> yleispalveluvelvoitteiden täyttämistä vuosina 1989–2007 oletettavasti myönnetystä ylisuuresta korvauksesta. Euroopan unionin tuomioistuimen vahvistettua vuonna 2002 tehdyn komission päätöksen kumoamisen<sup>153</sup> meneillään olevia tutkimuksia jatketaan noudattaen unionin tuomioistuimen pyyntöön perustuvaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa, joka kattaa kaikki Deutsche Postin tarjoamat yleispalvelut.
136. Komissio jatkoi vuonna 2010 vuonna 2009 aloitettua muodollista tutkintamenettelyä selvittääkseen, olivatko tietyt Belgian postin De Post - La Posten hyväksi toteutetut toimenpiteet EU:n valtioneuvoston päätösten mukaisia<sup>154</sup>. Meneillään olevat komission tutkimukset, jotka aloitettiin 13. heinäkuuta 2009, etenevät nopeasti Belgian viranomaisen aktiivisen yhteistyön ansiosta. Ne koskevat useita toimenpiteitä, muun muassa Belgian julkisen palvelun tehtävistä maksamaa korvausta, pääomasijoituksia, vapautusta eläkevastuista, rakennusten siirtoa ja verovapautuksia.
137. Komissio lopetti 26. tammikuuta 2010 tekemällään lopullisella päätöksellä<sup>155</sup> muodollisen tutkintamenettelyn, jonka puitteissa se oli tutkinut ranskalaiselle La Postelle väitetysti myönnettyä valtiontukea. La Posten väitettiin saaneen rajoittamattoman valtiontakauksen julkisoikeudellisen asemansa perusteella. Komissio ei kiistänyt sitä, että La Postelle on annettu julkisen palvelun tehtävä ja että se on julkisessa omistuksessa ja määräysvallassa ottaen huomioon EU:n jäsenvaltioissa sovellettavien omistusoikeusjärjestelmiä koskevien sääntöjen puolueettomuus. Komissio katsoi kuitenkin, että La Posten erityisasemaan perustuva valtiontakaus oli sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, jonka myöntäminen

---

<sup>150</sup> Direktiivin 97/67/EY muuttamisesta yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden täysimääräisen toteuttamisen osalta 20 päivänä helmikuuta 2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/6/EY (EUVL L 52, 27.2.2008, s. 3).

<sup>151</sup> Tšekki, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Unkari, Malta, Puola, Romania ja Slovakia.

<sup>152</sup> Asia C36/2007 – *Kantelu Saksan valtiota vastaan Deutsche Postille myönnetystä sääntöjenvastaisesta valtiontuesta* (EUVL C 245, 19.10.2007, s. 21).

<sup>153</sup> Asia C-399/08 P, *Euroopan komissio v. Deutsche Post AG*.

<sup>154</sup> Asia C20/2009 (ex N763/2002) – *La Poste* (EUVL C 176, 29.7.2009, s. 17).

<sup>155</sup> Asia C56/2007 – *Garantie d'Etat illimitée - La Poste (France)* (EUVL L 274, 19.10.2010, s. 1).

olisi lopetettava. Tämä toteutettiin siten, että La Poste muutettiin osakeyhtiöksi 1. maaliskuuta 2010<sup>156</sup>.

## 2.10. Autoteollisuus

138. Moottoriajoneuvoala alkoi elpyä vuonna 2010 kriisistä, joka oli koetellut sitä erityisen voimakkaasti vuosina 2008 ja 2009. Sen lisäksi, että elpyminen on saatava kestäväälle pohjalle, alan tulevia haasteita ovat muun muassa resurssitehokkaampien autojen markkinoilletuonti ja jakeluverkostojen mukauttaminen kysyntään ja voimistuvaan kansainväliseen kilpailuun. Mahdollisia kilpailuun liittyviä kysymyksiä ovat alan välttämättömän rakenneuudistuksen hallinnointi ja vähäpäästöisempien autojen kehittäminen heikentämättä tasapuolisia toimintaedellytyksiä.
139. Komissio antoi 27. toukokuuta 2010 ajoneuvojen valmistajien ja niiden valtuutettujen jälleenmyyjien, korjaamoiden ja varaosien jakelijoiden välisiä sopimuksia koskevat uudet kilpailusäännöt. Uusien sääntöjen puitteissa 20. huhtikuuta 2010 hyväksyttyä vertikaalista ryhmäpoikkeusasetusta sovelletaan kyseisiin sopimuksiin vuodesta 2010 jälkimarkkinoiden osalta ja vuodesta 2013 uusien ajoneuvojen myyntimarkkinoiden osalta. Lisäksi komissio hyväksyi asetuksen 461/2010<sup>157</sup>, jossa vahvistetaan kolme varaosien jakeluun liittyviä vakavimpia kilpailurajoituksia koskevaa lisäsäännöstä, ja antoi täydentävät suuntaviivat<sup>158</sup> vertikaalisten sopimusten arviointia varten. Uusissa joustavissa ja oikeasuhteisissa säännöissä otetaan huomioon erot ensi- ja jälkimarkkinoilla käytävän kilpailun intensiteeteissä ja yhtenäistetään autonvalmistajien ja niiden valtuutettujen jälleenmyyjien, korjaamoiden ja varaosien jakelijoiden välisiin sopimuksiin sovellettavat säännöt valtaosin yleisen järjestelmän kanssa.
140. Vuonna 2010 komissiolle ilmoitettiin 15 autoteollisuuden alan yrityskeskittymää, jotka kaikki hyväksyttiin ensimmäisessä tutkintavaiheessa ilman sitoumuksia. Yrityskauppa, jolla kiinalaiset yhtiöt Geely ja Daqing siirsivät omistukseensa Volvo Cars -yhtiön<sup>159</sup>, oli ainoa tapaus, jonka osapuolet olivat autonvalmistajia.
141. Moottoriajoneuvoalalla oli mahdollisuus soveltaa tilapäisten yhteisön valtioneuvostonpuitteiden mukaisia poikkeuksellisia tukitoimenpiteitä edellyttäen, että hyväksytyt tukiohjelmat eivät koskeneet pelkästään moottoriajoneuvoalaa vaan olivat kaikkien toimialojen saatavilla. Komissio hyväksyi helmikuussa 2010 Ruotsin ilmoittamat suunnitelmat takauksen myöntämisestä Saab Automobile AB:lle<sup>160</sup>, jotta tämä saisi lainan Euroopan investointipankilta (EIP) 1 miljardin euron investointihankkeeseen, joka liittyi muun muassa polttoainetehokkuuteen ja autojen turvallisuuteen. Lisäksi komissio hyväksyi 16. joulukuuta 2010 vastaavanlaisen Ruotsin myöntämän takauksen, jonka turvin Volvo Cars Corporation<sup>161</sup> saisi EIP:ltä

<sup>156</sup> *Loi No 2010-123 du 9 février 2010 relative à l'entreprise publique La Poste et aux activités postales.*

<sup>157</sup> Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan soveltamisesta vertikaalisten sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin moottoriajoneuvoalalla 27 päivänä toukokuuta 2010 annettu komission asetus (EU) N:o 461/2010 (EUVL L 129, 28.5.2010, s. 52–57).

<sup>158</sup> Täydentävät suuntaviivat moottoriajoneuvojen myyntiä ja korjaamista sekä varaosien jakelua koskevien sopimusten vertikaalisista rajoituksista (EUVL C 138, 28.5.2010, s. 16).

<sup>159</sup> Asia COMP/M.5789 – *Geely / Daqing / Volvo Cars* (EUVL C 187, 10.7.2010, s. 3).

<sup>160</sup> Asia N541/2009 – *State guarantee in favour of SAAB.*

<sup>161</sup> Asia N520/2010 – *State guarantees in favour of Volvo Personvagnar AB (Volvo Cars Corporation).*

500 miljoonan euron lainan rahoittaakseen polttoainetehokkuuteen ja liikenneturvallisuuteen liittyvää tutkimus- ja suunnittelutoimintaa.

## **2.11. Elintarvikeketju**

142. Komissio perusti heinäkuussa 2010 elintarvikeketjun toiminnan parantamista käsittelevän korkean tason foorumin<sup>162</sup>. Foorumi puuttuu erityisesti epäterveisiin kaupankäyntitapoihin, jotka johtuvat hankintaolosuhteiden epätasapainosta ja toimittajien ja ostajien erisuuruuksista neuvotteluvoimista. Kyseiset käytännöt, jotka on erotettava kilpailuvastaisista käytännöistä, kuuluvat yleensä kansallisen sopimus- tai kauppaoikeuden soveltamisalaan.
143. Monet potentiaaliset kilpailuhaasteet vaikuttavat kuitenkin Euroopan elintarvikeketjuun. Euroopan kilpailuviranomaisten verkoston elintarvikkeisiin keskittyvä työryhmä tarjosi edelleen operatiiviset puitteet kansallisten kilpailuviranomaisten kyseisistä haasteista käymälle vuoropuhelulle ja niiden koordinoinnille. Monet kansalliset kilpailuviranomaiset ovat toteuttaneet aktiivisesti tutkimuksia elintarvike- ja vähittäiskaupan aloilla.
144. Maitoala oli erityishuomion kohteena maidontuottajien äskettäisen maitokriisin aikana kohtaamien ongelmien vuoksi. Komissio antoi maitoalaa koskevia suosituksia käsittelevän korkean tason ryhmän kokouksen jälkeen joulukuussa 2010 maitoalan sopimussuhteita koskevan lainsäädäntöehdotuksen<sup>163</sup>. Ehdotuksessa sallitaan tietyin rajoituksin se, että maidontuottajien tuottajaorganisaatiot käyvät kollektiivisia neuvotteluja sen mukaan, mikä on niiden osuus EU:n laajuisista ja kansallisista maidontuotantomääristä. Ehdotuksessa säädetään myös nk. turvallisuuslausekkeesta, jonka mukaisesti toimivaltaiset kansalliset kilpailuviranomaiset tai komissio voivat päättää, että tuottajaorganisaatio ei saa käydä neuvotteluja, jos neuvottelut rajoittaisivat voimakkaasti kilpailua tai aiheuttaisivat vakavaa haittaa meijereille, erityisesti pk-yrityksille.

## **3. EUROOPAN KILPAILUVIRANOMAISTEN VERKOSTO JA YHTEISTYÖ KANSALLISTEN TUOMIOISTUINTEN KANSSA**

145. Euroopan kilpailuviranomaisten verkosto oli vuonna 2010 edelleen aktiivinen foorumi, jolla keskusteltiin EU:n kilpailusääntöjen soveltamisen valvonnasta 27 jäsenvaltiossa ja vaihdettiin sitä koskevia hyviä käytäntöjä. Komissiolle ilmoitettiin vuonna 2010 asetuksen N:o (EY) 1/2003<sup>164</sup> 11 artiklan 3 kohdan nojalla 158 uutta kansallisten viranomaisten aloittamaa tutkimusta, jotka kohdistuivat muun muassa liikenteen, energian, tehdasteollisuuden, viestinnän ja televiestinnän aloihin. Lisäksi kansallisten kilpailuviranomaisten ilmoittamien ja komission tutkimien täytäntöönpanopäätösten määrä kasvoi 36 prosenttia verrattuna vuoteen 2009. Kuten

---

<sup>162</sup> Heinäkuun 30. päivänä 2010 tehty komission päätös (EUVL C 210, 3.8.2010, s. 4), ks. myös komission tiedonanto ”Toimivampi elintarvikeketju Eurooppaan” (KOM(2009) 591 lopullinen).

<sup>163</sup> Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1234/2007 muuttamisesta maito- ja maitotuotealan sopimussuhteiden osalta 9 päivänä joulukuuta 2010 annettu ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (KOM(2010) 728).

<sup>164</sup> Perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16 päivänä joulukuuta 2002 annettu neuvoston asetukset (EY) N:o 1/2003 (EYVL L 1, 4.1.2003, s. 1–25).

aiempina vuosina, komissio ei aloittanut vuonna 2010 yhtään päätöksenteon johdonmukaisuuden varmistamiseen tähtäävää menettelyä.

146. Komissio vastasi kahteen kansallisen tuomioistuimen (Espanja ja Belgia) asetuksen (EY) N:o 1/2003 15 artiklan 1 kohdan nojalla esittämään pyyntöön. Kyseisen säännöksen mukaisesti jäsenvaltioiden tuomioistuimet voivat pyytää komissiota toimittamaan niille hallussaan olevia tietoja tai antamaan lausunnon EU:n kilpailusääntöjen soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä.
147. Komissio esitti asetuksen (EY) N:o 1/2003 nojalla kirjallisia huomautuksia kolmessa tapauksessa. Huomautukset esitettiin *High Court of Ireland* -tuomioistuimelle SEUT-sopimuksen 101 artiklan 3 kohdan mukaisista edellytyksistä erityisesti kapasiteetin supistamista koskevien rakenneuudistussopimuksen osalta, Slovakian korkeimmalle oikeudelle yritysten taloudellista jatkuvuutta ja sakkojen tehokkuutta koskevien periaatteiden soveltamisen osalta ja Alankomaiden korkeimmalle oikeudelle sakkojen verovähennyskelpoisuuden kieltämisestä.
148. Horisontaalisia sopimuksia ja vertikaalisia rajoituksia käsittelevät työryhmät toimivat erityisen aktiivisesti vuonna 2010 kyseisiä aiheita koskevien ryhmäpoikkeusasetusten ja asetuksia täydentävien suuntaviivojen tarkistamisen puitteissa. Vuonna 2010 perustettiin myös yrityskeskittymiä käsittelevä työryhmä.
149. Euroopan kilpailuviranomaisten verkosto alkoi julkaista vuonna 2010 oikeusalan ja elinkeinoelämän sekä kuluttajajärjestöjen ja korkeakouluyhteisön edustajille suunnattua *ECN Brief* -tiedotetta, jonka tarkoituksena on parantaa tietämystä kilpailuviranomaisten verkoston toiminnasta.

#### **4. KANSAINVÄLINEN TOIMINTA**

150. Komissiolla oli edelleen johtava rooli kansainvälisessä kilpailuviranomaisverkossa, jonka puitteissa se osallistui muun muassa erityisryhmän ”Second Decade Project” -hankkeeseen, jonka tarkoituksena on pohtia kilpailuviranomaisverkon tulevaisuutta globaalistuvassa taloudessa. Komissio osallistui OECD:n kilpailukomitean toimintaan ja oli mukana sen kolmessa vuonna 2010 pidetyssä istunnossa. Se osallistui myös YK:n kauppaja kehityskonferenssin kuudenteen tarkistuskonferenssiin.
151. Kuten edellisinä vuosina, yhteistyö Yhdysvaltojen viranomaisten kanssa oli tiivistä, ja kilpailukomissaari tapasi säännöllisin väliajoin yhdysvaltalaiset kollegansa, liittovaltion kauppakomission puheenjohtajan Jon Leibowitzin ja apulaisoikeusministeri Christine Varneyn. Monet vuonna 2010 tutkitut merkittävät kilpailunrajoitus- ja yrityskeskittymäasiat vaikuttivat sekä EU:n että Yhdysvaltojen markkinoihin. EU:n ja Yhdysvaltojen parhaat käytänteet, jotka koskevat yhteistyötä yrityskeskittymien arvioinnissa, tarjosivat hyödyllisen perustan esimerkiksi asioiden Cisco ja Tandberg sekä Novartis ja Alcon tutkimiselle.
152. Neuvosto valtuutti joulukuussa 2010 komission neuvottelemaan kilpailuasioissa tehtävää yhteistyötä koskevan sopimuksen Sveitsin valaliiton kanssa. Sopimuksen lähtökohdaksi on tarkoitus ottaa sopimukset, jotka on tehty tähän mennessä

Yhdysvaltojen, Kanadan, Japanin ja Etelä-Korean kanssa, ja siihen voitaisiin lisäksi sisällyttää luottamuksellisten tietojen vaihtoa koskevia määräyksiä.

153. Yhteistyö Kiinan kanssa kuului ensisijaisiin tavoitteisiin myös vuonna 2010. Monopoliin vastusta lakia ja sitä koskevaa täytäntöönpanolainsäädäntöä koskevien säännöllisten keskusteluiden lisäksi Pekingissä ja Brysselissä pidetyissä korkean tason tapaamisissa käytiin keskusteluja konkreettisista tapauksista.
154. Tiivistä teknistä yhteistyötä kilpailun pääosaston ja Intian kilpailukomission välillä jatkettiin vuonna 2010 erityisesti kilpailua rajoittavien sopimusten, määräävän aseman väärinkäytön ja yrityskeskittymien valvonnan aloilla.
155. Kilpailun pääosasto osallistui aktiivisesti vapaakauppasopimuksia ja muita kahdenvälisiä sopimuksia koskeviin neuvotteluihin monien yksittäisten kolmansien maiden ja maaryhmittymien kanssa. Ulkoasiainneuvosto hyväksyi 16. syyskuuta 2010 muun muassa EU:n ja Etelä-Korean välisen vapaakauppasopimuksen allekirjoittamisen. Kyseinen vapaakauppasopimus sisältää ensimmäistä kertaa tiettyjä avustusmuotoja koskevan kiellon. EU sai päätökseen kilpailuluvun sisältäviä vapaakauppasopimuksia käsittelevät neuvottelut Andien alueen (Kolumbia ja Peru) ja Keski-Amerikan maiden kanssa.
156. Sekä Kroatia että Turkki edistyivät merkittävästi EU:n jäsenyysvaatimusten kilpailulukua koskevien neuvotteluiden aloittamista koskevien perusteiden täyttämiseksi. Kesäkuussa neuvosto päätti aloittaa kilpailulukua koskevat jäsenyysneuvottelut Kroatian kanssa. Turkin parlamentti hyväksyi lokakuussa 2010 valtioneuvoston päätöksen.

## 5. VUOROPUHELU KULUTTAJAJÄRJESTÖJEN JA SIDOSRYHMIEN KANSSA

157. Eurooppalaisen neuvonantajan kuluttajaryhmän (*European Consumer Consultative Group*, ECCG) kilpailua käsittelevää alaryhmää, jossa on yksi edustajasta kunkin jäsenvaltion kansallisesta kuluttajajärjestöstä ja yksi edustaja Euroopan kuluttajajärjestöstä (BEUC), kuultiin vuonna 2010 tärkeissä kysymyksissä, kuten vertikaalisia rajoituksia ja korjaustoimenpiteitä koskevissa asioissa, ja se antoi ECCG:n täysistunnon hyväksymän lausunnon<sup>165</sup> vahingonkorvauskanteista.
158. Kilpailun pääosaston verkkosivuston kuluttaja-asioita koskevaa osiota kehitettiin edelleen, ja se on ollut saatavilla kaikilla virallisilla kielillä vuoden 2010 puolivälistä alkaen. Verkkosivustolla on yksinkertaistettua tietoa kilpailupolitiikan roolista ja tärkeimmistä kilpailuasioista.
159. Kilpailun pääosasto julkaisi tulokset ensimmäisestä kattavasta kyselytutkimuksesta<sup>166</sup>, jossa tiedusteltiin sidosryhmien näkemyksiä kilpailun pääosaston toiminnan laadusta. Kaksi riippumatonta markkinatutkimusorganisaatiota toteutti tutkimuksen kahdessa osassa EU:n kaikista jäsenvaltioista tulevien

<sup>165</sup> Saatavilla osoitteessa [http://ec.europa.eu/consumers/empowerment/eccg\\_en.htm](http://ec.europa.eu/consumers/empowerment/eccg_en.htm).

<sup>166</sup> Saatavilla osoitteessa [http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/surveys\\_en.html](http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/surveys_en.html).

sidosryhmien ja kansalaisten keskuudessa<sup>167</sup>. Kyselyyn osallistuneet antoivat erittäin myönteistä palautetta kilpailun pääosaston työskentelyn tehokkuudesta ja sen henkilöstön rehellisyydestä. Kyselyn puitteissa annettiin myös rakentavaa kritiikkiä ja esitettiin parannusehdotuksia.

## **6. TOIMIELINTEN VÄLINEN YHTEISTYÖ**

160. Vuonna 2009 pidettyjen Euroopan parlamentin vaalien ja vuonna 2010 valitun uuden komission toimikauden käynnistymisen jälkeen tehty toimielinten puitesopimus hyväksyttiin lokakuussa 2010<sup>168</sup>.
161. Parlamentti antoi vuonna 2010 päätöslauselmat vuoden 2008 kilpailupolitiikkaa koskevasta kertomuksesta, moottoriajoneuvoalan ryhmäpoikkeusasetuksesta, horisontaalisista sopimuksista ja valtiontuesta kilpailukyvyttömiä kivihiilikaivosten sulkemisen helpottamiseksi tehdystä neuvoston päätöksestä. Komissaarin sekä talous- ja raha-asioiden valiokunnan kesäkuussa ja marraskuussa käymien säännöllisten keskusteluiden lisäksi komission varapuheenjohtaja Joaquín Almunia ilmoitti valiokunnan jäsenille lokakuussa finanssi- ja talouskriisin vuoksi annettujen tilapäisten valtiontukisääntöjen voimassaolon pidentämisestä.
162. Komissio teki tiivistä yhteistyötä neuvoston kanssa ja ilmoitti sille tärkeistä poliittisista aloitteista kilpailun alalla, erityisesti finanssi- ja talouskriisin vuoksi toteutetuista tilapäisistä valtiontukitoimenpiteistä. Myös kilpailukyvyttömiä kivihiilikaivosten sulkemisen helpottamiseksi tehty neuvoston päätös oli merkittävä.
163. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi komission antamien tietojen perusteella lausunnot vuoden 2008 kilpailupolitiikkaa koskevasta kertomuksesta, kilpailukyvyttömistä hiilikaivoksista, laivanrakennuksesta ja moottoriajoneuvoalan ryhmäpoikkeusasetuksesta osallistuen näin kilpailupolitiikan alalla käytävään vuoropuheluun.

---

<sup>167</sup> Gallup Hungaryn toteuttama Flash Eurobarometri -kysely *EU citizens' perceptions about competition policy* ja TNS qual+ -organisaation toteuttama *Eurobarometer Qualitative Study: DG Competition stakeholder Study*.

<sup>168</sup> Puitesopimus Euroopan parlamentin ja komission välisistä suhteista, tehty 20 päivänä lokakuuta 2010.